

A FELSŐBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE

1915. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 8. NAPJÁN SAJÓSZENTPÉTEREN
TARTOTT ŐSZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

SZUHAY BENEDEK

EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEFOYZÓ.

18 pont.

[Handwritten signature]

*25-64
27-11*

Sajószentpéter

A FELSŐBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE

1915. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 8. NAPJÁN SAJÓSZENTPÉTEREN
TARTOTT ŐSZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :
SZUHAY BENEDEK
EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

A FELSŐBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE 1915. SZEPTEMBER
8-ÁN SAJÓSZENTPÉTEREN TARTOTT ŐSZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen vannak:

Vadászy Pál,
esperes,

Ragályi Béla,
egyházmegyei gondnok

elnöklete alatt

Botos József

Zsóry György

Dávid József

Dr. Orbán Barna

Barna Gyula

Dr. Görgey Sándor

Elek József

Kazay Géza

papi tanácsbírák.

világi tanácsbírák.

Szuhay Benedek, egyházmegyei papi főjegyző.

Dr. Nagy Barna, világi főjegyző.

Szentmártoni Dániel, egyházmegyei aljegyző.

Benőcs Zsigmond, egyházmegyei világi aljegyző.

Dr. Nagy Barna, h.-ügyész.

Bálint János, Bartha Gyula, Batta József, Demeter Bertalan, Hubay Mihály, Kerekes János, Kun József, László Sándor, Lőkös Sándor, Lenkey Gyula, Nagy Barna, Pataky János, Pozsga József, Rozgonyi László, Tussay János, Tóth József, Varga Imre lelkészek. Vladár József ny. lelkész. Bodnár Ferenc h.-lelkész. Cseh József, Ivanics Bertalan, Kőrössy István s.-lelkészek.

Szügyi László, Gööz Ferenc a tanító-testület képviselői.

Ezenkívül Hidvégi Benő kir. tanfelügyelő, egyházak küldöttei és nagy-számú érdeklődő közönség.

1. A sajaszentpéteri ref. templomban tartott istentisztelet tartása után átmenve Sajaszentpéter diszes városházának nagy tanács-termébe, itt esperesünk a következő megható imádsággal emelte lelkünket a minden jók édes atyjához:

Felséges Isten, édes jó Atyánk! ki a szivek mozdulását, mint a vizeknek folyását szabadon hajtod ide s tova, keblünk hálaérzései között borulunk le előtted ez ünnepestes pillanatban, midőn Téged imádni, munkánkban

segítségül hívni jöttünk össze ismét, mint e vidéken letelepedett egyházainknak, iskoláinknak ezidőszerűtől őrállói. Igen, mert tudjuk, hogy Te vagy az élet, az erő kiapadhatatlan forrása, Te nálad vannak a kegyelem áldásainak ígéretei.

Mint madárfiak az anyai fészekbe, vagy mint a jó gyermek a jó édes atyához: úgy jövünk mi Te hozzád, óh Uram! Óh fogadj úgy bennünket, mint jó gyermekeidet és részeltess bennünket a Te isteni kegyelmed lelki áldásaiban, amelyekre oly nagy szüksége van nemcsak ref. egyházunknak, hanem sok sebtől vérező hazánknak, nemzetünknek is. Óh, mert az idők gonosz lelke ellenünk fordítá fegyvereit. A felhőkbe nőtt sóhajtások, a tengerré dagadt könnyek korát éljük; mintha a népek, a nemzetek az egymásnak készített temetők véres hulláiban gyönyörködnének, az azokon rágódó vadállatokkal együtt szenvedélyök égő tüzénél jól esnék vért szomjazó céljaikért együttesen fölmelegedni.

Özvegyek, árvák jajszava, harangok zugása, ágyuk bömbölése, haldokló hősök halálhörgése hallatszik a családokban, a megnéptelenült mezőkön, harctereken mindenfelé és a századok bűneit hordó álműveltség még most is ontja a vért, nemhogy hüvelyébe téve kardját, imádkozva kérné a seregek Urát, Istenét, hogy a többiekkel együtt a mi nemzetünket is minél előbb vezesse be a jól megérdemelt béke csendes kikötőjébe.

Legközelebb pedig légy velünk jó Atyánk! Áraszd ki lelki-testi áldásodat, kegyelmedet, kapcsolj össze bennünket a szeretet szent érzéseivel, hogy minden tetteink a Te dicsőségedre, egyházaink, iskoláink és szegény hazánk javára szolgáljanak. Amen.

E szívünket Istenhez emelő, gondolatokban gazdag imádság elhangzása után Ragályi Béla egyházmegyei gondnokunk a következő alkalmi beszéddel nyitotta meg a közgyűlést:

Őszinte örömmel, szívélyesen üdvözlöm az anyaszentegyház ügyeinek intézésére egybegyűlt egyházmegyei

tisztviselői kart, — az egyházak képviselőit, a lelkész, gondnok és tanító urakat, — a közgyűlés minden tagját és az érdeklődő közönséget!

Nagytisztelätü Egyházmegyei Közgyűlés!

Midőn négy hónappal ezelőtt tavaszi közgyűlésünk-ből szétoszlottunk, azon hívő és biztató reménységgel távoztunk innen, hogy amikor őszi gyűlésünkre itt ismét összegyülekezünk: az egyház építésére irányuló munkálkodásunkat már a béke áldásos jegyében fogjuk folytathatni.

Sajnos! ezen reménységünk nem vált valóra. A nagy világháborúnak immár 14-ik hónapjában még mindig erős küzdelemben állunk ellenségeinkkel, akiknek száma egy aljas voltában majdnem példátlan hitszegés folytán azóta egygyel ismét megszorodott.

Mig ugyanis német szövetségestársunk eleitől fogva a legnagyobb hűséggel teljesíti a szövetségi szerződésből reáháramló kötelezettségeit, addig másik volt szövetségesünk: az olasz — aki több, mint három évtizeden keresztül élvezte a szövetséges viszony minden előnyét, annak támogatásával és védőszárnyai alatt nagyhatalmi állást vívott ki magának — már mindjárt a világháboru kezdetén (bár mindig jóindulatu semlegességének hazug hangoztatása mellett) mindenféle hamis ürügyek alatt szerződési kötelezettségeinek teljesítése alul kibujni igyekezett. Amidőn pedig az orosz tulerő ellen 9 hónapon keresztül folytatott nehéz küzdelmeink után erőinket annyira kimerültnek és megfáradtaknak vélte, hogy minden nagyobb kockázat nélkül könnyűszerrel megrabolhatni gondolta monarchiánkat, a szövetségi hűség megszégésével aljas briganti módon hátbatámadta volt szövetséges társát.

Erős meggyőződésöm, hogy hű szövetségesünk és saját vitéz katonáink páratlan hősies küzdelme — amely az északi óriási tulerővel szemben is szép sikereket tudott és tud elérni — a mindenható igazságos Isten segítő kegyelméből a hitszegő volt szövetséges társat is kellő megtorlásban fogja részesíteni!

Gyönyörü, lélekemelő ünnepély színhelye volt a

közelebbi napokban királyunk jelenlegi tartózkodási helye : Schönbrunn. A magyar és horvát törvényhatóságok küldöttei testvéries szép egyetértésben — a bécsi közönség együttérzése és szívélyes ünneplése mellett — mutatták be hódolatukat a 85 éves uralkodónak, aki meghatott szavakban méltatta, dicsőítette és köszönte meg ugy katonáinknak páratlan hősiességgel folytatott vitéz küzdelmét, mint az egész nemzet egységes kitartását!

Vajha a monarchia összes népei és nemzetei a külveszedelemmel szemben megnyilvánult ezen egyetértést és együttműködést a mindannyiunk által óhajtvá várt és majdan eljövendő áldáshozó béke napjaiban is tovább folytatnák, ekként váltva valóra agg királyunk jelmondatát: *Viribus unitis!*

Fájdalommal emlékezem meg ez alkalommal azon nagy veszteségről, mely a közelmúltban egytetemes magyar ref. egyházunkat, közelebbről pedig a dunamelléki ref. egyházkerület érdemekben gazdag költő-püspökének elhunytá által érte. Emlékét őrizzük meg kegyelettel!

Ezek után ismételve szívélyesen üdvözlöm a megjelenteket s magamat nagyrabecsült jóindulatukba ajánlvá, a közgyűlést megnyitom!

3. Esperesünk felolvassa az 1915. évről szóló jelentését, mely így hangzik:

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyűlés!

Midőn ez ünnepélyes pillanatban annak hatása alatt megállok, szívemben a hála szent érzése támad fel az isteni gondviselés azon jóságáért, melylyel bennünket különös kegyéből megajándékozott, hogy habár érezzük is szívben-lélekbén a világháborúnak egész belsőnkét megrázó borzalmait, de annak dühét, rettentő dúlásait mégsem érezzük közvetlenül. Ha sokan vannak is, kiket ölelő karjaink közül a családi fészekből kibocsátottunk: de legalább megmaradt épségben az a kis családi hajlék,

melynek ajtaját titkon behajtva és magánosan sóhajtva, imádkoztunk, kérve az Istent, hogy a végelválás gyászos érzésével harcbainduló kedvesünket hozza vissza minél előbb a győzelem babérkoszorújával, a megsebzett hivek fájdalmas könnyei változzanak a viszontlátás örömkönyneivé, amelyeket a kivivott nemzeti dicsőség büszke tudatával hullasson minden honfi a jászolában már régen szendergő, de mielőbb megszületendő világbéke rengő bölcsője felett, hogy ezután nemzetünk régi történelmi dicsősége megismétlődve térjen vissza s ragyogjon fokozott fényében hazánk derült egén századokon, ezredekén át.

A világháboru felett érzett lelki fájdalomunkhoz hozzáborul még az a sötétlő gyász is, melyet itt magunk közt az egyházi, a polgári életkörében kell végig szenvednünk. Egy ilyen nagy gyász érte ref. egyetemes egyházunkat néhai *Dr. Baksay Sándornak*, a dunamelléki ref. egyházkerület püspökének június 18-án történt halálával, ki nemcsak egyházi téren volt méltó büszkeségünk, de a magyar irodalom is egyik legnagyobb, egyik legmagasabb stylusu íróját gyászolja benne. Illő, sőt szent kötelesség, hogy e nagy halottunk sirja felett egyházkerületével együtt álljon meg a mi egyházmegyénk is, mely őt püspöki működése küszöbénél üdvözölte és letéve sirhalmára hálás elismerése koszorúját, áldást kívánjon nyugó poraira.

A másik halottja egyházmegyénknek néhai *Némedy József* dédestapolcsányi lelkész, ki folyó évi június 12 én véletlenül hagyott itt bennünket. Sok szép idő repült el felette, sok örömben és bánatban osztozott, de azért mint erős fenyő, dacolt az idők viharával. Majd 57 évet töltött egyháza szolgálatában, mely idő alatt bizalmi állást is töltött be, mint egyházmegyei jegyző, ily minőségében is hiven megfelelvén szolgálati érdekeinknek. Vidám kedélye, humoros ötletei élénk világot vetnek lelki világára, minek fényt, becsét kölcsönzött szép tehetsége, mely szélesebb munkakör bevilágítására is elegendő

lett volna. Temetése úgy egyháza, mint lelkésztársai részéről is gyászoló részvétellel folyt le, tanuságául annak, hogy a közéletben szerepelt legszebb életnek is egy szűk koporsó, egy rövid sirhalom a jutalma. Halálát özvegye s gyermekei siratják, kikkel összeolvadva érzelemben, kegyeletes részvétellel óhajtjuk mi is, hogy siri nyugalma legyen csendes és boldogító, sirja felett pedig virrasszon a kegyeletes megemlékezés.

Ez érzelmi momentumok jelzése után áttérek egyházmegyénk félévi történetének rövid előadására. Egyházmegyei életünk hajója csendes hullámokon haladt előre, úgy szorosan vett egyházi, mint iskolaügyi tekintetben azonban érezhető volt a háborúnak közéletünkre kiható nyomása, úgy egyik, mint másik téren. Az, ami előnyösen emelhető ki, az azon vallásos lelki emelkedettség és buzgóság, melyet egyházunk hivei a templomi istentiszteleteknek az eddiginél szorgalmasabb gyakorlásában mutattak ki, ami azt mutatja, hogy hiveink kebeléből nem halt ki még egészen a vallásos buzgóság, csak az a fő, hogy lelkészeink a hivek e vallási szükségleteinek kielégítésénél a kivánalmak és a helyzet minőségéhez mért apostoli buzgóságot tanusítsanak, ne legyen okok a panaszra, hogy némely egyházban a hétköznapi istentisztelet tartása csak a pusztá harangoztatásban merül ki, a vallásos lelki vágyak összhangzatosan szabályaink, harmonikus törvényeink szerinti kielégítése elmarad. Ez így nem lehet, nemcsak azért, mert szánandó belmissziói helyzet az, amikor a juhok serkentetik pásztoraikat éberebb őrködéésre, a lelki táplálék bővebb osztogatására: hanem azért is, mert a lelkészi állás tekintélyének rovására írja egyesek közönyösségét a közfelfogás, egyesek hibája miatt az egész szenved. Épen ez okból már itt ez alkalommal felhivom az egyházlátogatók figyelmét e sajnálatos körülményre, hogy a valóságnak megfelelő képet tüntetvén fel minden egyházban, reális alapokon nyugvó felterjesztést tehessünk az erre nagy súlyt fektető számonkérő egyházkerületi közgyűlésnek.

Sajnálatos körülmény gyanánt hozhatom fel azon köztudomásu helyzetet is, hogy sok egyházunkban nem levén otthon a tanító, a tanítás rendszeresen nem kezelhető. Itt ismét a lelkész munkaereje, odaadó készsége, ügybuzgósága szükséges, hogy vagy maga tanítson kötelezőleg az egyházi, hazafias kötelességből pedig a többi reáltantárgyakból. Erre ismét felkérem lelkésztársaim figyelmét ez új iskolai évben is, nehogy egy szomszédos egyházmegye példája szerint kelljen majd eljárunk. Az iskolai ügygel szoros kapcsolatban van főtiszteletű püspök urnak 1931/915. sz. felhívása, mely a népiskolai ifjusági és tanítói könyvtárak szervezésére és továbbfejlesztésére vonatkozik. E tárgyban ismeretes az 1908. évi XLVI. t.-c. azon kötelező rendelkezése, hogy az ingyenes népoktatással kapcsolatosan minden elemi népiskolai tanulótól fejenként szedendő 50 fillér e célra fordítandó és a püspöki körlevélben jelzett s minden egyházba megküldött könyvjegyzék szerint e könyvek az egyházkerületünkkel szerződést kötött *Hegedüs és Sándor debreczeni könyvkiadónál* szerezhetők be kedvezményes áron és 6 évi kamatmentes részletfizetésre. Felkérem tehát a lelkész és tanító urakat, hogy a közlött könyveket típusok szerint rendeljék meg, nem pedig csonkán, vagyis egyes könyvek kiválasztgatásával s a táblák mellőzésével, mert ez így meg nem engedhető, nemcsak azért, mert így a szervezés nem egyöntetű, hanem azért is, mert a kötött szerződésbe ütközik és mert az egyházak ezáltal elesnek a szerződésben nyújtott kedvezményektől.

Hogy e cél elérhető legyen — addig is, míg körlevelet küldenék — e helyről is felkérem a lelkész urakat, hogy mint iskolaszéki elnökök, pontosan feleljenek be az esperesi hivatalba:

Először: egyházában ez iskolai évben hány növendék iratkozott be,

másodszor: mennyi beiratási díj folyt be,

harmadszor: mily típusokat, mily összegben, hány

évi részletfizetésre rendelt meg? E kérdésekre folyó évi november hó 1-ig kérem a választ.

A konventtel, a püspöki hivattal, egyes egyházakkal, lelkészekkel, tanítókkal folytatott levelezéseim száma ez: 912, mi eléggé bizonyítja az esperesi hivatalnak a régihez mért elfoglaltságát.

Tisztelettel jelentem, hogy a dédesi ref. iskola államosítása ügyében az állam és egyház közt létrejött szerződés 3 példányban kiállítván, az elnökség által aláíratott az 1913. évi aug. 27-én Bánfalván tartott évi közgyűlés 29. sz. határozata alapján és a főt. püspök urnak elküldetett.

Jelentem továbbá, hogy a konvent közalapi 1914. évi számadásunkat Elek József pénzkezelő szerkesztésében elfogadta, 3225. sz. a. megerősítette.

Felkérem lelkésztársaim figyelmét a konventnek Baksa Lajos előadó 320—1915. sz. értesítésére, melyben közli a konvent 31. sz. határozatának 2-ik, az „Ügyrend“ 93. §., valamint a 92—914. sz. konventi határozat 2-ik pontját alkalmazkodás végett. E tárgyban 4444—1915. sz. a. nyomtatványt is küld, mely kiosztatott a lelkészek között. (Lásd e k. ed. 1915. tavaszi közgy. 58-59. p.)

Püspök ur értesít 2116—1915. sz. a., hogy a konvent 4267—915. sz. leirata szerint a m. kir. államsorsjáték jövedelméből engedélyezett 16,700 K csak 1896. év előtti lelkészözvegyeknek adható.

Ugyancsak Püspök ur értesít 2069—915. sz. a., hogy a kultuszminiszter a radostyáni és dövényi iskolákat a törvény kívánalmai szerint rendezetteknek tekinti.

Ugyancsak a Püspök ur értesít, hogy miután a Gelléri Szabó János-féle alap kamataiból lelkészi és tanítói özvegyek segélyezendőek: az általa küldött 5 drb kérvény-nyomtatvány az esperesi hivatal által az illető segélyezendőeknek küldettek meg.

Nem akarom fárasztani a nagytt. egyházmegyei közgyűlés figyelmét az egyházak, lelkészek, tanítók, valamint a nagyközönség többi tagjaival folytatott levelezések tar-

talmának elintézése módja felsorolásával, hanem csak arra kérem a közgyűlés minden tagját, főleg a lelkészeket és tanítókat, hogy munkakörükben lelkiismeretes pontossággal forgolódjanak, mert csak így lesznek méltó tagjai az anyaszentegyháznak, buzgó őrei a vallásos buzgóságnak, a gondjaikra bizott hiveknek, — így lesznek, mint az igazi kultúra munkásai, méltó dicsekedései a hazának, a nemzetnek.

Ezek után a nagytt. egyházmegyei közgyűlés becses türelmét megköszönve, magamat eddig is tapasztalt jóindulatába tisztelettel ajánlom.

Ugy az esperesi ima, mint a gondnoki megnyitó jegyzőkönyvbe vétele után közgyűlésünk esperesének tartalmas és igaz képet feltűntető szép jelentéséért hálás köszönetét nyilvánítja.

4. Indítvány folytán

kimondja a közgyűlésünk, hogy ezentúl az esperesi jelentések 8 nappal a gyűlés előtt kinyomtatandók s a gyűlést alkotó tagoknak megküldendők, amikor is a jelentéseket felolvasottaknak kell kijelenteni.

5. Bartha Mihály, ifj. Szathmáry Király Pál, Bónis Aladár, dr. Ambrus István e. m. ügyész és Svingor József egyházmegyei dékán részben fontos elfoglaltságukra, részben a harctéren teljesítendő kötelességeikre való hivatkozással nem jelenhetvén meg közgyűlésünkön:

Igazolásuk tudomásul vétetett.

6. A gondnoki megnyitó megemlékezvén arról a veszteségről, mely a főtisztelendő és méltóságos dr. Baksay Sándor volt dunamelléki ref. püspök halálával érte nemcsak gyülekezetét, egyházkerületét, de a hazai ref. egyetemes egyházat és magyar irodalmat is:

Közgyűlésünk fájó érzéssel vesz tudomást a nagynevű és érdemű püspök sirba döltéről, ki mint egyszerű néptanító fia, fényes tehetségei és törhetlen akaratereje folytán a hivek szeretetéből elérte azt a legmagasabb

polcot, a kálvinista püspöki állást, mit az Isten kiválasztottjai közül is csak kevesen nyerhetnek el. Az ő több mint félszázados lelkészi pályája összeesik egyetemes egyházunk legéletbevágóbb alkotásaival, mely alkotásokban ércnél maradandóbb emléket emelt magának részint mint szervező, részint mint alkotó és végrehajtó hatalom, le-törölve alapítványaival a szenvedők könnyeit is. Örökszép irodalmi műveiből kisugárzik a nemes lélek és tiszta szív melege, bevonván az egyszerű paróchiákat repkény-nyel és „*Szedering*“-val. E nemü műveiben soha nem járt meredek sziklákon, hol hideg a lég, virágtalan az élet: csak a „*Gyalogösvény*“ volt az ő biztos útja, melyen haladva elérte a legmagasabb tetőt, hol Homért, a költők fejedelmét szólaltatta meg tősgyökeres magyar nyelven, kiérdemelve ezáltal a legnagyobbak tiszteletét, sőt csodálatát. Midőn lélekben leborulunk az örök hatalmu Isten kinyomozhatlan intézkedése előtt, kívánjuk, hogy siri álma legyen édes és megnyugtató: fölmaradt eszméiből gondolataiból, műveiből pedig tanulja meg az új Magyarország az eszmények tiszteletét, a tiszta erkölcs és fajmagyarság megbecsülését, mely nélkül „Róma ledől s rabigába görbed!“

Fény nevére, áldás életére!

7. Tudomásunkra jutván, hogy Némedy József egyházmegyénk nesztorja, 79 éves korában, 56 évi dédesi lelkipásztorkodása után, jobblétre szenderült hozzátartozóinak, egyházának és kartársainak méltó bánatára:

Közgyűlésünk fájó részvétellel vesz tudomást nevezett lelkész kidőltéről, ki még élt, kivált még ifjabb korában ügybuzgósággal és igazi lelkesedéssel forgolódott a pálya széles mezején, elnyervén kartársai és az egyházak bizodal-mából az egyházmegyei aljegyzői állást is. Most, hogy nincs közöttünk, mulandóságainkra gondolva, lélekben leborulunk az ő frissen hantolt sírjára és kívánjuk, hogy sok hányattatása, szenvedése után porrészei nyugodjanak csendesen kikisért hivei között a boldog feltámadásig; ittmaradt

özvegye és árvái pedig [találjanak vigasztalást ama föl-
emelő tudatban, hogy elköltözött szép lelke Istennél érettük
most is imádkozik!

8. Olvastatott a világi tanácsbírói állásra beadott szavazat-
bontó bizottság jegyzőkönyve, melyből kitűnt, hogy a beadott 46
érvényes szavazatból dr. Görgey Sándor budapesti lakos, kuriai
bíró 45, Zsóry István meszesi földbirtokos 1 szavazatot kapott;
eszerint dr. Görgey Sándor törvényesen megválasztatott világi
tanácsbírónak kijelentetett. 3 egyház nem szavazott.

Közgyűlésünk az eskü letévése után melegen üdvözli
egyházmegyénk egy félreeső falujának szülöttjét új bizalmi
állásában, ki magas bírói állását fényes tehetsége és
vasakarata, tiszta jelleme folytán nyerte el. Mi azon édes
reménnyel öleljük kebelünkre, hogy egyházi és iskolai
ügyeink szent oltárai körül épen olyan ügybuzgósággal
és rátermettséggel fog forgolódni, mint az igazság szol-
gálatában.

Dr. Görgey Sándor a Kazay Géza s. bíró társa lesz
és a szalonnai körbe lesznek beosztva.

A szavazatot nem küldött damaki, dédesi és varbói
egyházak lelkészei 4—4 korona birságban elmarasztaltatnak
gyámházunk javára.

9. Olvastatott a dédestapolcsányi egyház halálozás folytán
megüresedett lelkészi állás betöltéséről felvett jegyzőkönyv, mely
szerint nevezett gyülekezet elismerésre méltó egyetértéssel meghívás
folytán lelkipásztorává László Sándor miskolczi segédlelkészt
választotta meg.

Közgyűlésünk mivel a választásra vonatkozó összes
törvények megtartattak, a választást megerősíti, az új
lelkipásztort kebelében szívesen üdvözli és pedig üdvözli
azon édes reményben, hogy fontos lelkészi állásával járó
kötelességeit mindig tettekre sz erővel és lelkesedéssel
fogja teljesíteni.

De mivel ott a lelkész özvegyének csonka és kegye-
leti éve van, esperes felkéretik, hogy a gyülekezet jól

felfogott érdekében az új lelkész és az özvegy között kívánatos egyezséget próbálja létrehozni, mi ha nem sikerülne, csak akkor lehet gondoskodni az egyház ellátásáról.

Új lelkész beiktatására Bartha Mihály és Zsóry György szakaszbeli tanácsbírák kiküldetnek.

10. Barna Gyula és dr. Orbán Barna tanácsbírák jelentik, hogy Pozsga József nagybarcai lelkészt állásába kerületi szabályrendeletünk értelmében ünnepélyesen beiktatták.

Tudomásul vették.

11. Olvastatott a lelkészértekezletnek 1915 augusztus hó 4-én Edelényben tartott üléséről felvett jegyzőkönyv, melynek közérdekű pontjai, javaslatai a következők:

a) Nagy Ferenc, Beregszászy Ferenc nem igazolván értekezletről való elmaradásukat, közgyűlésünk által a szokásos 4—4 korona birságban elmarasztaltatnak, mire értekezleti pénztárnok figyelme felhivatik.

b) A 4. pontban azt hozván tudomásunkra, hogy Szentmártoni Dániel értekezleti elnök: *„Hasznos tanácsok és alkalmi imádságok Amerikába kivándorló keresztyének számára“* című könyvét kiadta s értekezlet annak terjesztését melegen ajánlja:

Közgyűlésünk melegen üdvözli Szentmártoni Dánielt ezen új munkamezőn s kíván erőt, kedvet a további nemes munkálkodásra. A lelkészeket, tanítókat pedig arra kéri, hogy tartós közreműködésükkel mozdítsák elő e nagy hiánypótló könyvnek a mielőbbi elterjedését.

c) 7. pontjában a bíráló bizottság azon javaslata foglaltatik, mely szerint a *„Lelkészképzésünk hiányai“* c. pályakérdésre beadott munka nyertes szerzője Szinger Jenő zubogyi lelkész.

Közgyűlésünk szívesen üdvözli a tőlünk testileg elvált kiváló képzettségű ifju Timótheust a pályadíj elnyerése alkalmából és őszintén kívánja, hogy ezen az uton is haladjon nyereségről-nyereségre!

d) 8. pontjában értekezleti elnöknek terjeszti fel azon munkálatát, melyet az egyházmegye kebelében megindult belmisszióról készített nagy gonddal és valódi szakértelemmel. E munka így hangzik:

Nagytiszteletű Lelkészeztekezet!

A múlt tavaszi egyházkerületi közgyűlés (147. számú jegyzőkönyvi pontja szerint) felhívta az egyházmegyéket, hogy az egész egyházmegye területén folyó belmisszióról a tavaszi egyházkerületi közgyűlések elé minden évben tiszta képet nyújtsanak. E felhívásnak Alsóborsod, Alsózemplén, Felsőborsod, Gömör és Torna nem tévén eleget, folyó évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk utasította nevezett egyházmegyéket (91-ik jegyzőkönyvi pont), hogy a belmissziói munkálkodásról őszi egyházkerületi gyűlésünkre az egyes egyházakra is kiterjeszkedő tudósítást küldjenek be s feleljenek meg a következő kérdésekre: 1.) Van-e ifjusági egyesület, vagy nőegyesület? 2.) Van-e énekkar? 3.) Gyakorlatban van-e a felnőttek vagy ifjak vasárnapi oktatása? 4.) Tartatnak-e vallásos, vagy ismeretterjesztő felolvasások? 5.) Terjesztetnek-e vallásérkölcsi tartalmu iratok, vagy olvasmányok? 6.) Ahol nincs belmisszió. miért nincs?

A nagytiszteletű Esperes Ur engem bizott meg e munkálat elkészítésével s megbízatásomnak eleget téve, a következőkben van szerencsém előterjeszteni jelentésemet:

Nagytiszteletű Értekezlet! Ugy az egyházlátogatóság által a helyszínen beszerzett, mint a hozzám pótlólag beérkezett adatokból kiténik, hogy bár valami meglepőbb eredménnyel ez új munkamezőn ma még nem dicsekedhetünk, de az adott viszonyokhoz képest mi is megtettük azt, amit megtehattünk. S ha általánosságban nézzük és mérlegeljük lelki gondozói munkásságunkat, nincs okunk kétségeskedni afelől, hogy bizonyos arányban reánk is vonatkozik a főtisztelendő Püspök Ur jelentésének az a megnyugtató pontja, mely többek között ezt mondja a kerületbeli papság sáfárkodásáról: „Lelkészeink általában megéreztek és megértették, hogy a nagy időkben többet tartoznak végezni, mint a békés napokban.“ Nincsenek ugyan még ifjusági és nőegyleteink, vasárnapi iskoláink, gyermekmenhelyeink, mértékletességi egyleteink s más, a belmisszióból eredő hasznos intézményeink, de van tekintélyes számú egyházi énekkarunk, mik a kívánatos, üdvös célt szolgálják gyülekezeteinkben; 1—2 hely kivételével kellő súlyt fektetünk a felnőtt ifjak vasárnapi oktatására; továbbá kezdjük bevezetni a vallásos felolvasásokat, terjeszteni az erkölcsnemesítő iratokat s van több helyen hitel- és fogyasztási szövetkezetünk. Ügybuzgó szolgálatatunkról tanuskodik azon örvendetes tény is, hogy az adakozás terén — hiveink csekély számát s szerény anyagi helyzetét tekintve — első helyen állunk. Legáltalább én úgy gondolom, hogy egyházmegyénk 22 ezer koronára értékelt

adománya aránylag több, mint az alsóborsodi és alsózempléni egyházmegyék 30, illetve 23 ezer koronás adománya. Lelkipásztorkodásunk elbírálásánál — szerény véleményem szerint — e szép eredményre is bátran rámutathatunk. Jeleznem kell, hogy e háborus időszak a maga izgalmaival, kisebb-nagyobb rázkódtatásaival nagyban gátolta azt, hogy reformszerű belmissziói dolgokat kezdeményezzünk. Teljesen lekötötte s leköti még jelenben is, mindannyiunk idejét a háboru által elénk irt lelkészi teendők pontos elvégzése. Sőt mi több, 12 egyházunkban az iskolai tanítást is az illető lelkészek teljesítették. Ily körülmények között nem csoda, ha intenzivebb belmissziói munkát a múlt év folyamán nem végezhattünk, a szegyenkezésre azonban nincs okunk. Lelkészi karunkból sem a saját gyülekezete, sem a felettes hatóság ítélete szerint senki sem bizonyult hűtlen munkásnak az Ur szőlőjében. Ez a tudat legyen a mi legszebb jutalmunk s további szent munkáinkban legfőbb erősségünk.

Áttérve a részletezésre, beszéljenek most már maguk a tények :

1. *Ifjusági egyesület van*: Abodon. *Konfirmáltak egyesülete*: Szilvásváradon. *Nőegyesület* nincs sehol. Hogy más helyeken történt-e ilyen irányu egyesületek felállítása céljából kezdeményezés s ha igen, miért nem vezetett eredményre: a beérkezett adatokból nem tűnik ki.

2. *Énekkar működik 31 egyházban* és pedig: Sajószentpéteren, Sajóvámoson, Sajóbábon, Boldván, Zilizen, Hangácson, Damakon, Lakon, Alacsán, Sajókápolnán, Parasznyán, Varbón, Sajókazinczon, Radostyánban, Tardonán, Mályinkán, Szilvásváradon, Bánhorváton, Nagybarczán, Sajóvelezden, Bánfalván, Edelényben, Balajton, Martonyiban, Ózdon, Sajókazán, Felsőnyáradon, Dövényben, Disznóshorváton, Barczikán és Vadnán. *Nincs még énekkar 25 helyen*, u. m.: Sajóecsegen, Nyomáron, Hegymegen, Szakácsiban, Kondón, Lászlófalván, Berentén, Bántapolcsányban, Dédesben, Nagyvisnyón, Nekézsenyben, Finkén, Ládbessenyőn, Borsodon, Szendrőladon, Szalonnán, Meszesen, Abodon, Rakacaszenden, Sajóivánkán, Felsőkelecsényben, Rudóbányán, Szuhogyon, Szendrőn, Szentjakabon. *Megállapítható, hogy Szakácsiban, Berentén, Rakacaszenden, Abodon és Szentjakabon részint a hivek csekély száma, részint tanítóhiány miatt nincs énekkar; a többi helyen pedig az illető énekvezérek nem hajlandók vagy nem képesek vezetni.*

3. *A mindkét nembeli ifjak nyári vasárnapokon vallásos oktatásban részesülnek 36 egyházban*, u. m.: Sajóvámoson, Sajóecsegen, Sajóbábon, Boldván, Zilizen, Hangácson, Nyomáron, Hegymegen, Lakon, Szakácsiban, Alacsán, Sajókápolnán, Sajókazinczon, Radostyánban, Berentén, Tardonán, Mályinkán, Bánhorváton, Nagybarczán, Sajóvelezden, Bánfalván, Edelényben, Finkén, Balajton, Szendrőladon, Szendrőn, Szalonnán, Martonyiban, Ózdon, Sajóivánkán, Felsőnyáradon, Dövényben, Felsőkelecsényben, Vadnán, Bar-

czikán, Disznóshorváton. *Csak a leányok oktatása gyakoroltatott* 18 egyházban, u. m.: Damakon, Kondón, Parasznyán, Varbón, Lászlófalván, Sajószentpéteren, Nagyvisnyón, Szilvásváradon, Nekézsenyben, Ládbessenyőn, Borsodon, Meszesen, Szentjakabon, Rakaczaszenden, Sajókazán, Rudóbányán, Szuhogyon és Vadnán. *Hogy e helyeken miért csak a leányokat oktatták, arról nincs jelentés. Két egyházban: Dédesben és Bántapolcsányban a lelkész öregkori gyengesége, de meg a segédlelkész gondatlansága miatt, teljesen szünetelt az oktatás.*

4. *Vallásos vagy ismeretterjesztő felolvasások tartattak 14 egyházban, u. m.: Martonyiban, Rakaczaszenden, Zilizen, Sajókazinczon, Sajókápolnán, Boldván, Sajóivánkán, Szilvásváradon, Barczikán, Vadnán, Ózdon, Bánhorváton, Disznóshorváton, Szendrőládon. Nem tartattak 42 egyházban, u. m.: Ládbessenyőn, Felsőnyárádon, Dövényben, Meszesen, Balajton, Lakon, Radostyánban, Lászlófalván, Sajóecsegen, Rudóbányán, Alacskán, Sajóvelezden, Sajókazán, Nagybarczán, Mályinkán, Bánfalán, Tardonán, Sajószentpéteren, Nagyvisnyón, Dédesen, Bántapolcsányban, Sajóvámoson, Edelényben, Finkén, Hangácson, Nyomáron, Nekézsenyben, Berentén, Kondón, Szalonnán, Szendrőn, Varbón, Parasznyán, Felsőkelecsényben, Hegymegen, Borsodon, Szentjakabon, Szuhogyon, Sajóbábon, Damakon, Szakácsiban, Abodon. A felolvasások tartásának akadályaként a lelkészek többnyire a háborús állapotokra hivatkoznak, de van olyan is, aki nyíltan bevallja, hogy az eféle ujtításoknak nem barátja.*

5. *Valláserkölcsei tartalmu iratok vagy olvasmányok terjesztetnek 39 helyen, u. m.: Rakaczaszenden, Szentjakabon, Meszesen, Abodon, Martonyiban, Balajton, Sajóecsegen, Alacskán, Zilizen, Sajóvelezden, Sajókazinczon, Sajókápolnán, Sajóivánkán, Sajókazán, Szilvásváradon, Vadnán, Mályinkán, Bánfalván, Tardonán, Sajószentpéteren, Ózdon, Nagyvisnyón, Bánhorváton, Sajóvámoson, Edelényben, Finkén, Hangácson, Nyomáron, Szendrőládon, Berentén, Kondón, Szalonnán, Szendrőn, Varbón, Parasznyán, Felsőkelecsényben, Borsodon, Sajóbábon, Damakon. Nem terjesztetnek: Ládbessenyőn, Felsőnyárádon, Dövényben, Lakon, Radostyánban, Lászlófalván, Rudóbányán, Szuhogyon, Boldván, Nagybarczán, Barczikán, Dédesben, Bántapolcsányban, Disznóshorváton, Nekézsenyben, Hegymegen, Szakácsiban, vagyis 17 egyházban. Egy pár helyről az anyagiak hiányát hozzák fel a mulasztás indokául, a legtöbb helyről azonban hiányzik az indokolás.*

Meg kell említenem, hogy hitelszövetkezet 8, fogyasztási szövetkezet pedig 9 helyen van.

Nagytiszteletű Értekezlet! Ezekben kívántam előterjeszteni belmissziói jelentésemet. Anyaszentegyházunk jövője is azt kívánja, felettes hatóságunk is elvárja, hogy e szokatlan munkamezőn minél többet fáradozzunk s minél többet produkáljunk. Az adott helyzettel tehát komolyan számolnunk kell s minden tőlünk telhetőt meg kell tennünk avégből, hogy a belmisszió terén minél sikeresebb munkát végezhessünk. Én hiszem, hogy lelkészi

karunk, mely a múltban is ott állott hivatása magaslatán, most megérti az idők jeleit, a kor kívánalmait s tudni és tenni fogja kötelességét.

Tisztelettel kérem jelentésem elfogadását s illetékes helyre lendő felterjesztését.

Martonyi, 1915. évi július hó 30-án.

Szentmártoni Dániel,

ref. lelkész,

lelkészértekezleti elnök.

Közgyűlésünk midőn e szép jelentést szóról-szóra jegyzőkönyvébe veszi, mint az egyházmegyénk kebelében látható, tapasztalható missziói munkálkodás beszélő bizonyosságait: érette értekezleti elnöknek hálás köszönetét nyilvánítja, azt a főtisztelendő egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti s egyben:

1. az egyházlátogatási 5 kérdőpont közül a 4 utóbira vonatkozólag a belmissziót egyházmegyénk egész területére kötelezőleg kimondja.

2. Utasítja az egyházlátogatóságot, hogy a kebelbeli egyházakban végzett belmissziói munkáról mindenütt meggyőződést szerezzen s erről esperesi hivatalhoz kimerítő jelentést tegyen.

3. Az így beterjesztett jelentéseket a misszió bizottság feldolgozva, kimerítő jelentést tartozik adni mindarról, ami ez ügy körébe vág és pedig oly időben, hogy az értekezlet arra a maga bírálatos megjegyzéseit megtehesse.

4. Az egyházlátogatóság mindenütt kérjen feleletet ezen kérdőpontokra: a) Tartatnak-e vallásos vagy ismeretterjesztő felolvasások? b) Terjesztetnek-e vallásos iratok, lapok? c) A konfrimandusok kapnak-e emléklapot és kis bibliát? d) Van-e konfirmáltak egylete? Vasárnapi iskola? Hitelszövetkezet? Fogyasztási Szövetkezet?

e) 11. pontban elfogadásra ajánlja azon nyomtatványok mintáját, melyet értekezleti elnök készített.

Közgyűlésünk maga is meggyőződve arról, hogy sokszor a legszükségesebb nyomtatványok nem állanak

rendelkezésre: a becsatolt mintákat elfogadja, azok kinyomatásával Szentmártoni Dánielt megbizva, utasítván dékánt, hogy a nyomtatványok árát előlegezze addig, míg az egyházlátogatóság azt az egyes egyházaktól beszedi. Értekezleti elnöknek pedig közhasznú munkálkodásáért köszönetünket nyilvánítjuk.

f) A jegyzőkönyv többi pontjai tudomásul vétettek.

12. Olvastatott a tanügyi bizottság 1915 augusztus hó 31-én Sajószentpéteren tartott ülésének jegyzőkönyve, mely csatolja Elek József tanügyi bizottsági elnök nagy gonddal és valódi hivatottsággal készített, e jegyzőkönyvünk lapjain is megörökítendő következő tanügyi jelentését:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Tanügyi Bizottság!

Midőn most egy éve e helyen tartottuk bizottsági ülésünket, annak bevégzésével abban a reményben váltunk meg egymástól, hogy a haza védelmére harcba szólított tanítóink mielőbb visszatérnek családjukhoz, iskolájukhoz s folytatják tovább teendőiket ott, ahol abbahagyták; reméltük, hogy tanügyünkre nemsokára kedvezőbb idő jön. Sajnos, reményünkben csalódtunk, a tanügy híú munkásai ma is ott küzdenek a többi honfiakkal együtt a csatamezőn, szembeszállva az idő viszontagságaival és a minden percben rájuk leselkedő halállal, sőt többen közülök már hősi halált haltak a haza védelmében. Ki tudja, mikor lesz vége e borzalmas háborúnak, mikor térnek haza tanítóink családi tűzhelyükhöz s mikor kezdődik egy szebb jövő tanügyünk felvirágzására? Adja Isten, hogy mielőbb! Adja Isten, hogy a reánk következő 1915—16. iskolai év hozza meg a hazának, anyaszentegyházunknak, iskolánknak várva-várt békéjét, fejlődését és felvirágozását!

Szívélyesen üdvözlöm a nagytiszteletű egyházmegyei tanügyi bizottság megjelent tagjait és az ülést megnyitottnak nyilvánítom.

T. Tanügyi Bizottság!

Méltóztatnak rá emlékezni, hogy folyó évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk határozatilag kimondotta, hogy — tekintettel a háboru okozta rendkívüli körülményekre — az iskolai körlátogatók a tanév végén ne vizsgálják meg az egyes iskolákat, hanem a lelkészek a tanügyi bizottsági elnökhöz küldjék be a szükséges adatokat.

Én — mint ügyvezető-elnök — felhívást intéztem a lelkészekhez, felkérve őket az iskolára vonatkozó pontos adatok beszolgáltatására. Ez az eljárás igaz hogy nagy nehézségekkel járt, különösen rám nézve volt terhes,

mivel az adatok begyűjtése és feldolgozása rendkívül sok levelezésbe és fáradságba került, de végtére is sikerült a lehető legpontosabb kimutatást összeállítani, melyet elbírálás végett van szerencsém a nagytiszteletű tanügyi bizottság elé terjeszteni:

Egyházmegyénk 49 anya-, 2 társ- és 5 leányegyházának lélekszáma a fiókegyházakkal és szórványokkal együtt a hivatalos statisztikai kimutatás szerint 30,625. Az 56 egyház közül 52 saját iskolát tartott fenn, még pedig a *sajószentpéteri* egyház 3 tanítói állást 3 tanteremmel, a *sajókazinczi, sajókazai, nagyvisnyói, szilvásváradí* egyházak 2—2 tanítói állást 2—2 tanteremmel.

Állami iskola van *Dédesben* és *Szakácsiban*, továbbá a *debrétei* fiókegyházban. Községi iskola van *Bánfalván*. Társulati iskola *Ózdon*. A felekezeti iskola mellett községi iskola van még *Disznóshorváton, Tardonán, Abodkirálykuton*. Társulati iskola van még *Sajószentpéteren, Disznóshorváton, Sajókazinczon, Sajókazán* és *Rudóbányán*, melyekben egyházmegyénk felügyeleti és ellenőrzési joga csupán a vallás- és énektanításra szorítkozik.

Az iskolák 8 körbe vannak beosztva.

A hozzám beküldött adatok a következő eredményt tüntetik fel:

I. Egyházmegyénkben mindennapi iskolaköteles volt a múlt 1914—15. évben 1869 fi, 1793 nő, összesen 3662. (A lélekszám 12⁰/₀-a.) Több tan-köteles volt a múlt évinél 87-tel.

A mindennapi tankötelesek közül iskolába járt:

a) Saját iskolánkba	1511 fi,	1500 nő,	összesen 3011.
b) Más vallású iskolába	2 »	3 »	» 5.
c) Községi, állami és társulati iskolába	245 »	218 »	» 463.
d) Középfokú iskolába	16 »	7 »	» 23.
Összesen . .	1774 fi,	1728 nő,	összesen 3502.

c) Nem járt iskolába 95 fi, 65 nő, összesen 160. (5³/₁₀⁰/₀)

II. Ismétlő iskolaköteles volt 718 » 743 » » 1461.

Ebből

a) Saját iskolánkba járt helyben	561 »	602 »	» 1163.
b) Polgári és felsőbb leányiskolába	5 »	9 »	» 14.
c) Iparosiskolába	9 »	— »	» 9.
d) Gimnáziumba	12 »	— »	» 12.

Összesen . . 587 fi, 611 nő, összesen 1198.

e) Nem járt ismétlő iskolába 131 fi, 132 nő, összesen 263.

Tehát 15⁰/₀ nem járt. Ezen nagymérvű mulasztás a háborús körülmények miatt állott elő, mivel a szülék a vallás- és közoktatásügyi minisztérium

engedélye folytán ismétlőiskolás gyermekeiket mezei munkára használták fel. Egészen szünetelt az ismétlőiskola *Lakon, Szuhogyon, Hangácson, Nyomáron, Nagybarcán, Sajólászlófalván, Dövényben, Mályinkán, Felsőnyárádon és Rudóbányán*; a többi helyeken is gyéren látogatták.

III. Más vallásuk közül a mi iskolánkba járt:

a) Róm. és gör. kath.	64 fi,	72 nő,	összesen	136.
b) Ág. ev.	9 »	8 »	»	17.
c) Izr.	28 »	29 »	»	57.
<hr/>				
Összesen . .	101 fi,	109 nő,	összesen	210.

(Több 15 tel, mint a múlt évben volt.)

IV. Az 58 ref. felekezeti iskolánkban rendes okleveles tanító volt 53 fi, 3 nő, ideiglenes 1 fi és lelkésztanító 1, ez utóbbiak oklevél nélküliek. Azonban az 53 rendes okleveles férfi tanító közül hadbavonult 28, tehát több mint a fele, akiket a tanításban részint a lelkészek, részint ideiglenes helyettes tanítók és tanítónők helyettesítettek. Hogy a hazáért hiven szolgáló tanítóknak és a helyettük lelkiismeretesen tanító lelkészeknek, ktsegítő tanítók és tanítónőknek nevei jegyzőkönyvünk lapjain megörökíttessenek, az erre vonatkozó névszerinti kimutatást jelentésem végén tüntetem fel.

V. A tanítók fizetése volt:

a) az egyháztól	40721 K 14 f.
b) az államtól	62804 K 92 f.
Összesen . .	103526 K 06 f.

A tanítói lakások közül jó 43, rossz 14 és 1 Nyomáron építés alatt van.

Roszs a tanítói lakás: *Borsodon, Varbón, Kondón, Sajóbáonyon, Berentén, Szendrőládon, Balajton, Disznóshorvátón, Szalonnán, Martonyiban, Meszesen, Abodon, Nagybarcán, Szuhogyon.*

VII. Az iskola a legtöbb helyen 6 osztályu volt, 5 osztályu volt *Berentén, Felsőnyárádon, Tornaszentjakabon*, 4 osztályu volt *Kondón* és *Rakaczaszenden*.

VIII. 58 tanterem közül törvényszerű 53, nem törvényszerű 4, *Nyomáron* 1 építés alatt van.

Nem törvényszerű a tanterem *Rakaczaszenden, Kondón, Varbón* és *Berentén*.

Tankönyvekül a sárospataki irodalmi kör kiadványát használják, csupán *Varbón, Alacskán, Sajókazán* és *Parasznyán* használnak Czukrász Róza-féle fonomimikai abc-t.

A tanterv az iskolai év rövidsége és a sok iskolai mulasztás miatt kevés helyen volt keresztülvive.

X. A vallás- és énektanításra mindenütt kiváló gond van fordítva.

XI. Miután az iskolák egyházmegyei közgyűlésünk határozata alapján nem vizsgáltattak meg, ez alkalommal az iskolák minősítése kivételesen elmarad s habár egyházmegyei közgyűlésünk azt is határozta, hogy minden iskola kapja meg a múlt évi osztályzatot, azonban az egyházkerületi tanügyi előadó ellenzése miatt az osztályozás elmaradt.

XII. A nem ref. felekezeti jellegű, hanem állami, községi és társulati iskolákban a vallástanítás eredménye a következő:

1. A dédesi állami iskolában a vallást március hó 1-ig *Szakács Károly* állami tanító tanította, de mivel ő március végén meghalt s az iskolahelység lebontatott, ezidőtől fogva a vallástanítás szünetelt.

2. A szakácsi állami iskolában *Somogyi János* lelkész tanította kielégítő eredménnyel.

3. A debrétei állami iskolában *Pataki Sándor* rakaczaszendi lelkész tanította.

4. A bánfalvi községi iskolában *Tussay János* lelkész tanította kiváló eredménnyel.

5. A tardonai községi iskolában *Palumbi Irma* ref. vallásu tanítónő kiváló eredménnyel.

6. A disznóshorváti községi iskola növendékeit úgy a vallás, mint a közismereti tárgyakra a hadbavonult Gaál György községi tanító helyett *Kőrössy Antal* ref. tanító tanította; a bányatársulati iskolában pedig *Barna Gyula* lelkész kiváló eredménnyel.

7. A sajószentpéteri társulati iskolákban *Cseh József* s. lelkész kiváló eredménnyel.

8. A rudabányai bányatársulati iskolában *Andorkó István* ref. tanító kiváló eredménnyel.

9. A sajókazinczi társulati iskolában *Lágler Frigyes* ág. ev. tanító kiváló eredménnyel.

10. A sajókazai bányatelepi iskolába járó 6 ref. növendéket *Gyimóthy Károly* ág. ev. tanító kiváló eredménnyel.

11. Az ózdi társulati iskolákban és a missziói egyházhoz tartozó telepeken *Osváth Zoltán* missziói lelkész, az éneket pedig *Benedek Béla* ref. vallásu társulati tanító tanította.

12. Az abodkirálykúti községi iskolában — miután a tanító hadbavonult, a lelkész pedig távol lakik, — a vallástanítás szünetelt.

XIII. A növendékek mindenütt a törvényszabta időben adattak fel és vitettek át a felsőbb osztályokba.

XIV. A tanterem és udvar tisztántartásáról, ivóvízhordásról, fűtésről az egyház gondoskodott Sajószentpéteren, Sajóbábonyon, Szendrő, Vadna, Szalonna, Sajóvelezd, Ládbessenyő, Szendrőlád, Nagybarca, Edelény, Finke, Sajóvamos, Sajóecseg, Parasznya; részben az egyház gondoskodott, részben a növendékek végezték Sajókazán, Bánhorváton, Hegymegen; a többi iskolánál a gyermekek végzik.

XV. Az iskola felszerelése hiányos *Berentén; Nagybarczán, Rakaczaszenden, Szendrőn*; a többi iskolák kellően vannak felszerelve.

XVI. Az iskolai felszerelés gyarapítására a következő egyházak fordítottak tekintélyesebb összeget:

Sajóvámos 80 K, Disznóshorvát 25 K, Edelény 65·60 K, Sajólászlófalva 20 K, Finke 32·36 K, Alacska 62 K, Vadna 1660 K, Martonyi 16 K, Bánhorvát 30 K, Nagybarcza 153 K 41 f. Összesen 500 K 97 f.

XVII. Az iskolai évet legtöbb helyen rendes időben kezdték meg és egyházmegyei határozat alapján május hóban zárták be; amely helyeken a rendes időtől eltérés volt, az a háboru miatt történt. A tanítás egész éven át szünetelt *Hangácson, Nyomáron, Dövényben* és *Abodon* a tanítók hadba vonulása miatt.

Hangácson és *Nyomáron* a mindennapi iskolás növendékek vallás-oktatásban a lelkész által részesítették. *Dövényben* és *Abodon* nem részesültek vallásoktatásban sem.

XVIII. Órarend, leltár van mindenütt.

XIX. A szükséges naplók megvannak, vezetettek. Értesítő-könyvecskét kevés helyen használnak.

XX. Tetemesebb iskolai mulasztások voltak *Szendrőladon, Sajókazinczon, Lakon, Martonyiban, Sajókazán* és *Rakaczaszenden*, mivel a nagyobb gyermekek szülőik által mezei munkára használtattak fel.

XXI. A lelkészek, presbiterek az iskolákat meglátogatták.

XXII. Az előforduló mulasztások miniszteri rendelet értelmében igazoltaknak tekintendők. Hatósági intézkedésre sehol sem volt szükség.

XXIII. Az iskola körül a következő helyeken történt javítás, vagy beruházás: *Nagybarczán* 355 K 54 f., *Bánhorvát*on 10 K, *Edelényben* 1104 K 14 f., *Zilizen* 767 K 98 f., *Rakaczaszenden* 10 K, *Berentén* 10, *Sajókazinczon* 90 K, *Sajókazán* 349 K 14 f., *Vadnán* 20 K, *Sajóvámoson* 261 K, *Finkén* 32 K 36 f., *Disznóshorvát*on 25 K, *Hegymegen* 100 K, *Lakon* 158 K 50 f., *Balajton* 205 K 18 f., *Ládbessenyőn* 132 K 35 f., *Szendrőladon* 157 K 37 f., *Szilvásváradon* 100 K, *Mályinkán* 95 K. Összesen: 3983 K 56 f.

XXIV. Tanítói szakkönyvtár van: *Sajószentpéter, Sajóbáony, Sajóecseg, Sajóvámos, Sajókazincz, Sajóvelezd, Sajókápolna, Sajókaza, Edelény, Finke, Tardona, Nagyvisnyó, Szilvásvárad, Bánhorvát, Lak, Rudóbánya, Disznóshorvát, Felsőkelecsény.*

XXV. Az ifjusági könyvtár (typusok) beszerzéséről még sok egyház nem gondoskodott. Nincs a következő helyeken: *Boldva, Felsőkelecsény, Felsőnyárad, Dövény, Bántapolcsány, Rakaczaszend, Tornaszentjakab, Sajólászlófalva, Meszes, Damak, Sajóivánka, Berente, Nyomár, Kondó.* A többi helyeken nagyrészt megvan és gondosan kezelik.

Népkönyvtár van: *Sajókazinczon, Sajókazán, Nagybarczán* és *Parasznyán.*

XXVI. Könyvtári alap van: *Borsodon* 64 K, *Zilizen* 25 K 50 f., *Parasznyán* 126 K, *Sajóecsegen* 121 K 17 f., *Sajóbáonyon* 46 K. Összesen 382 K 77 f.

XXVII. Faiskola van Sajószentpéteren, van benne 1000 db vadalany és oltvány, Sajóvámoson 200 db vadalany, Sajókazinczon 50 db vadalany és 16 db oltvány, Mályinkán 40 db vadalany és 25 db oltvány.

XXVIII. Oltani tanultak a növendékek Sajószentpéteren 5 alkalommal, megtanult oltani 21 növendék; Sajóvámoson 12 alkalommal, megtanult 4; Alacskán 4 alkalommal, megtanult 4; Sajókazinczon 5 alkalommal, megtanult 6; Szilvásváradon 20 alkalommal, megtanult 6; Disznóshorváton 4 alkalommal, megtanult 13; Radostyánban 6 alkalommal, megtanult 10 növendék.

XXIX. Tanköteleseink közül más vallásu iskolába járt Szendrőn 5, ezek ref. vallásoktatásban részesültek.

XXX. Az iskolás gyermekek templomba mindenütt felvezettetnek.

XXXI. Az ismétlő iskola a háborus körülmények miatt kisebb mérvben gyakoroltatott, mint más években; teljesen szünetelt Lakon, Szuhogyon, Nagybarczán, Sajólászlófalván, Hangácson, Nyomáron, Felsőnyárádon, Dövényen, Mályinkán, Rudóbányán.

XXXII. Kizárólag iskolai célokra hagyott alapítvány van Sajószentpéteren „Kasza-alap“ 20000 K, Nagyvisnyón „Latinák-alap“ 4 hold föld, ennek évi bérlete 329 K, Bánhorváton „Serényi-alap“ 150 K, Varbón „Apostol-alap“ 200 K, Hangácson „Fekete- és Miklós-alap“ évi kamata 40 K, Finkén „Miklós-alap“ 400 K, Disznóshorváton „Bedéts-alap“ 42 K, Mályinkán 1 hold föld jövedelme 35 K, Szilvásváradon 20 K, Sajókazinczon 263 K, Radostyánban egy ingatlan évi jövedelme 300 K.

XXXIII. Iskolai célokra adakoztak: Sajókazán a hitelszövetkezet 50 K-t, Berentén egy iskolaszéki tag vizsgai jutalomkönyvekre 2 K-t, Sajókazinczon a borsodi kőszénbánya társulat az iskolafűtésre 100 q szenet, Szilvásváradon és Nagyvisnyón őrgyőr Pallaviczyi Alfréd uradalma az iskolafűtésre 16—16 méter fát, Lábnessenyőn egyesek 25 K értékű fát adományoztak.

XXXIV. Járvány miatt szünetelt az iskola Edelényben 14 napig, Borsodban 10 napig, Hegymegen 1 hónapig, Kondón 1 hónapig, Berentén 1 hónapig.

XXXV. Hadbavonultak a következő tanítók:

Kátai György sajlólászlófalvi, helyette a vallástanítást Bárdos István lelkész végezte; *Sziucs Lajos* kondói, kit Gergely Miklós ideiglenes tanító helyettesített; *Barkász Bertalan* sajlókápolnai, ki helyett a tanítást neje és Szuhay Benedek lelkész végezte; *Kiss Gyula* alacskai, *Balogh János* hangácsi, *Szakács Boldizsár* nyomári, *Gööz Béla* zilizi, kit Tóth József lelkész helyettesített; *Csiki Árpád* hegymegi, kit Farkas József lelkész helyettesített; *Vajda István* laki, ki helyett a tanítást Kazay Géza lelkész végezte; *Galam-bos Lajos* felsőnyárádi, kit Csapó János lelkész helyettesített; *Urbán József* dövényi, *Kerekes Barna* felsőkelecsényi, kit Batta József lelkész helyettesített; *Fövenyessy Béla* sajlóvelezdi, ki helyett Molnár József lelkész tanított; *Dóczi Imre* damaki, kit Fövenyessy Bertalan nyugalmazott tanító helyettesített; *Kováts Gusztáv* bánhorváti, kit Lenkey Gyula lelkész helyettesített; *Jóczik*

Sámuel mályinkai, kit Patacai János lelkész helyettesített; *Hubay Barna* tardonai, kit Palumbi Irma községi tanítónő helyettesített; *Varga Károly* szulhogyi tanító, kit öcsöce: Varga Elemér egyetemi hallgató helyettesített; *Halápi László* vadnai, ki helyett Svingor Jenő s.-lelkész tanított; *Eperjessy Béla* és *Horváth Zoltán* sajószentpéteri tanítók, kik helyett a tanítást Nagy Jenő tanító és leánya Nagy Paula végezték; *Baksy Andor* szalonnai tanító, kit Kovács Béla lelkész helyettesített; *Erdős Károly* meszesi, ki N. N. tanítónő által lett helyettesítve; *Bakos János* abodi, *Vágó György* finkei, *Bátky Béla* s.-ivánkai, kit Bátky Lajos nyug. tanító helyettesített; *Jeney Gyula* nagybarczai és *Balogi Lajos* barczikai tanító, ki állítólag hazájáért hősi halált is halt, őt Kerekes János lelkész helyettesítette. Hadbavonultak még *Tóth László* bánfalvi és *Gáll György* disznóshorvátai vallást tanító községi tanítók, kik helyett a vallást Tussay János, illetve Barna Gyula lelkészek és Kőrössi Antal tanító tanították.

Tisztelettel indítványozom, hogy a hadbavonult katonáinknak hazafiui kötelességük hű teljesítéséért jegyzőkönyvünkben fejezzük ki elismerésünket, kívánva a jó Istentől, hogy őket mielőbb vezérelje haza családjukhoz, iskolájukhoz. Azoknak a lelkészeknek és tanítóknak pedig, kik a hadbavonult tanítók helyett szívesen végezték a tanítást, szintén nyilvánítsuk köszönetünket.

XXXVI Üresedésben volt a *berentei* tanítói állás, mivel pályázó nem akadt, egész évben a lelkész tanított.

Iskoláink közül az év folyamán nem adtunk át egyet sem az államnak, vagy községnek.

Építés alatt van a *nyomári* iskola és tanítói lakás és a *dédesi* állami iskola, melybe ref. vallású növendékeink járnak.

Végül jelentem, hogy *Szakács Károly* dédesi állami tanító — ki mint egyházunk hű fia — egyszersmind ref. vallástanító és énekvezér is volt, 1915. március hóban elhunyt.

Ezekben foglaltam össze népiskoláink szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó adatokat, kérem a nagytiszteletű bizottságot, méltóztassék jelentésemet tárgyalni s az észlelt hiányok orvoslása végett a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés elé javaslatot tenni.

Megköszönve a t. bizottság szíves érdeklődését, tisztelettel maradok Sajóabonyon, 1915 augusztus hó 25-én.

Elek József,

egyházmegyei tanügyi bizottsági elnök.

Közgyűlésünk, midőn köszönetet szavaz tanügyi előadónak terjedelmes jelentéséért, a tanügyi bizottsági jegyzőkönyv alapján kimondja, hogy:

1. Olyan helyeken, hol a fononimikai rendszer

szerint tanítják az I. osztály növendékeit, ne a Czukrász, de a Bodor-féle ABC-ét használják tanítóink, mert ellenesetben megbírságoltatnak.

2. Utasítatnak a lelkészek, hogy a jövőben mindenütt részesüljenek növendékeink vallás- és énektanításban.

3. Utasítatnak az egyházi előljárók, hogy az ifjusági könyvtár I. típusát — hol még beszerezve nincs — haladéktalanul szerezzék be.

4. Az ének és a hazafias dalok és „Természettan“ fokozottabb mértékben való tanítását elrendeli közgyűlésünk.

13. Az őszi egyházkerületi közgyűlésre az elnökségen kívül képviselőül kiküldetnek:

Elek József, Dávid József papi tanácsbírák, Szentmártoni Dániel egyházmegyei aljegyző, Zsóry György, Dr. Orbán Barna, Dr. Görgey Sándor világi tanácsbírák.

14. Olvastatott a felsőborsodi ref. tanítóegylet igazgató választmányi üléséről felvett jegyzőkönyv, mely szerint

a) A tisztikar mandátuma bár lejárt s lemondott, de a választmány határozata szerint mandátumát következő gyűlésig megtartja.

Jóváhagyó tudomásul szolgál.

b) Mint sérelmet jelenti a választmány, hogy dacára annak, miszerint Balogi Lajos barczikai tanító hősi halála halotti bizonyítvánnyal nincs igazolva, a pályázat még is kihirdettetett. Balogi Lajosné bizonytalan helyzet előtt áll, amennyiben sem fizetését nem kapja az egyháztól, sem özvegyi segélyben nem részesül.

Ezzel egyidejűleg olvastatott Borsodvármegye tanfelügyelőjének 1515/1915. sz. esperesünkhöz intézett levele, mely így hangzik:

Nagytiszteletű Esperes Ur!

Hozzám intézett megkeresése folytán tisztelettel értesitem, hogy Balogi Lajos özvegyének nyugdíjaztatására vonatkozólag a mai napig nem kaptam értesítést, de a nyugdíjazás megtörténte enged következtetni a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak a tegnapi napon hozzám intézett azon értesítése, hogy Balogi

Lajos fizetéskiegészítő államsegélyét az adóhivatalnál június végétől megszüntette, az özvegy által 1915. május 19-től június végéig tul élvezett 133 korona 69 fillér államsegélynek az özvegyi nyugdíjból való megtérítését rendelte el. A barczikai tanítói állás tehát f. évi május 19-től megüresedettnek tekintendő.

Miskolcz, 1915. szept 6.

Hidvégi Benő,
kir. tanfelügyelő.

Közgyűlésünk sajnálattal veszi tudomásul a tanítói választmány által bejelentett sérelmet. De mivel Kerekes János barczikai lelkész határozottan kijelentette, hogy az özvegy az egyház pénztárától rendes időben kapta mindig fizetését s bizonyos kegyelettel viseltetett iránta s mivel Borsodvármegye kir. tanfelügyelőjének fenti levele szerint az állás megüresedettnek tekintendő a nagyméltóságu miniszteri leirat értelmében: mi a körülmények kényszerítő hatása alatt egyebet nem tehetünk, minthogy a választás iránti intézkedést tudomásul vesszük — bár a felelősséget érte nem vállaljuk. Egyben kimondjuk, hogy jövőben egyetlen harctéren lévő tanító állását sem tartjuk megüresedettnek, míg a háborúnak vége nem lesz, vagy míg teljes biznysággal polgári anyakönyvi halotti bizonyítvánnyal nem igazoltatik a harctéren lévő tanító hősi halála!

c) Jelezve lévén, hogy Szakács Károly dédesi állami tanító és énekvezér jobblétre szenderült:

Közgyűlésünk mig egyrésről mély gyászának ad kifejezést a kötelességét hiven teljesítő tanító és énekvezér halála fölött, addig másrésről áldást kíván a sokat szenvedett ember poraira.

d) A jegyzőkönyv többi pontjai:

Tudomásul vétettek.

15. Olvastatott a disznóshorváti lelkész és gondnok beadványa, melyben panaszolják, hogy a község határában létesült „Rudolf” bányatelepen lakó ref. hivek egyházi adót már harmadik éve nem fizetnek, mi 4—500 korona károsodást jelent évente az egyház háztartásában s e miatt a községben lakó hivekre 100% es rendkívüli adót kell kivetniök; panaszolják, hogy jóllehet, törvényes uton is megtették már a kellő lépéseket az iránt, hogy nevezett bányatelepi hiveken az egyházi adók behajtassanak, de eredménytelenül, mert a bányavezetőség a munkások fizetéséből letiltott összegek visszatartását megtagadta, azon kijelentéssel, hogy bányászaiért ő fog fizetni egy a főszolgabíró által megállapítandó évi átalányösszeget; panaszolják, hogy bár az egyház előljárósága a lehető legméltányosabban ebbe is hajlandó volt belemenni s csupán 200 korona évi átalányt kért a bányatelepi hivek egyházi adójának megváltása fejében, de e méltányos kérésüknek sem lett mindez ideig semmi eredménye; végül panaszolják, hogy a szuhakállói, mucsonyi, császa és ormospusztai szórványokban lakó hiveknél még rosszabb a helyzet, mert ezek többnyire cselédek s egyházi adót még soha sem fizettek, ellenben a közalapjárulékot — dacára a konventhez történt felfolyamodásuknak — ezek után is az egyház pénztára fizeti. Mindezek alapján tisztelettel kérik, hogy e visszás állapot megszüntetése céljából őket hathatós támogatásban részesíteni méltóztassék.

Közgyűlésünk megütközéssel látja a disznóshorváti egyház körzetében fennálló s az anyaegyház tetemes anyagi károsodását okozó adófizetési rendetlenségeket, törvénytelen állapotokat s avégből, hogy a mindinkább elharapódzó bajok ott gyökeresen orvosoltassanak, a járási főszolgabíróat úgy is, mint egyházmegyei tanácsbíróat, felkéri, hogy a „Rudolf” bányatelep igazgatóságánál az egyház által kért s nagyon méltányosan számított adó-átalányösszeg kiegyenlítése iránt közbenjárni, a nevezett szórványokban levő hiveket pedig az egyházi adó befizetésére kötelezni sziveskedjék.

16. Nagy Jenő sajószentpéteri tanító tisztelettel indítványozza, hogy a háboruban elesett kebelbeli lelkészek és tanítók özvegyei

és árvái egyházmegyénk részéről mindenkor kétszeres segélyben részesüljenek s a segélyosztó bizottság ilyen értelemben való eljárásra utasíttassék.

Közgyűlésünk e hazafias lélek sugalta s nemes emberbaráti célt szolgáló szép indítványt örömmel üdvözli, de miután a segélyalapok meghatározott célt szolgálhatnak, az indítványozó kérelmét csak oly értelemben teljesítheti, hogy felhívja a segélyosztó bizottságot, miszerint a segélyek szétosztásánál, amennyiben lehetséges, az indítvány szellemében járjon el.

17. Esperesünk bemutatja Beregszászi Ferenc szendrői lelkész hivatalos levelét, melyben panaszolja, hogy Ivanics Bertalan, a jelenben mellette szolgáló segédlelkész, magaviseletével úgy az ő, mint családja nyugalmaát állandóan zavarja, a gyülekezetben pedig a belbékét és jó egyetértést teljesen feldulta; egyben kéri nevezett segédlelkész elhelyezését, illetve más egyénnel való kicserélését.

Közgyűlésünk esperes urat bizza meg a panasz-kérvény illetékes elintézésével.

~~18.~~ 18. Az előbbi ügygyel kapcsolatban, indítvány folytán kimondja közgyűlésünk, hogy

a segédlelkészek elhelyezéséről szóló egyházkerületi szabályrendelet értelmében, melynek 1. §-a így szól: „A segédlelkészek elhelyezése az esperes joga és kötelessége“. 4. §. pedig ezt mondja: „Amely segédlelkész az esperes rendelkezésének nem engedelmeskedik, az egyházmegyéből kilépettnek tekintetik s ez azok elbocsátó bizonyítványába is beirandó“. A segéd és helyettes lelkészek elhelyezését kizárólag az esperes hatáskörébe utalja; egyben felhatalmazza esperesünket, hogy az elhelyezést illetőleg úgy a lelkészek által maguk mellé fogadott, mint a lelkész ajánlatára a presbytérium által választott segéd-, illetve helyettes lelkészekkel szemben teljes jog és hatáskörrel rendelkezék.

19. Mult tavaszi közgyűlésünk 33-ik jegyzőkönyvi pontjában felhívta Pozsga József nagybarczai lelkészt, hogy egyházában a templomépítési hátralékokat, kölcsön adott tőkék állagát s a magtári követeléseket számszakilag állapítsa meg s erre vonatkozó jelentését terjessze be. A beérkezett jelentésből kitűnik, hogy a templomépítési hátralék 10054 K 22 fill., mely összegről vagy nincsennek kötvények, vagy ha vannak, teljesen rendezetlenek és megújítandók. Jelzi lelkész, hogy új kötvények kiállításától, vagy a meglevők rendezésétől sokan huzódnak, sőt ez ellen határozottan tiltakoznak. Az egyház tőkepénzének összege: 18174 K 05 fill. A kötvények — kettő kivételével — rendben vannak. A magtár jelenlegi állása 6999 liter rozs, mi kötvényeken van elhelyezve. A kötvények — néhány kivételével — itt is rendben vannak.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul véve, szigoruan utasítja az egyház előljáróit, hogy úgy a templomépítési hátralékokra, mint a tőkékre vonatkozó kötvényeket haladéktalanul hozzák rendbe s törvényadta joguknál fogva hassanak oda, hogy a tőketörlesztések és kamat befizetések pontosan eszközöltessenek s évenként elszámoltassanak. Mindezeknek beható megvizsgálására az egyházlátogatóság figyelme felhivatik.

20. Indítvány folytán határozott, hogy

1. a közgyűlési jegyzőkönyvi kivonatok legkésőbb 8 napon belül az érdekelt egyházaknak, avagy feleknek megküldendők;

2. a kinyomatandó jegyzőkönyvi pontokat az egyházmegyei papi főjegyzőhöz; az ügyiratokat, kerületi felterjesztéseket, bírósági jegyzőkönyveket (utóbbiakat megfelelő példányban) az esperesi hivatalhoz ugyancsak 8 napon belül tartozik beküldeni a jegyzői kar.

21. Olvastattak folyó évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 61., 64., 68., 69. és 80. számú jegyzőkönyvi pontjai.

Egyházmegyei közgyűlésünk a folyó évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés 61., 64., 68., 69. és 80. számú

jegyzőkönyvi pontjaiban foglalt közérdekű rendelkezéseket s intézkedéseket a lelkészek és egyházlátogatók különös figyelmébe ajánlja.

22. A dédesi egyház előljárói jelentik, hogy a dédesi ref. iskola állami kezelésbe vétele tárgyában kötött, egyházhatóságilag megerősített és a vallás- és közoktatási minisztérium jóváhagyása alá felterjesztett szerződést a miniszter azzal a részleges módosítással hagyta jóvá, hogy — az 1898. évben létrejött s a minisztérium által 37253—898. szám alatt jóváhagyott alapmegállapodáshoz képest — az állami kezelésbe vett dédesi népiskolához mindig egy (s nem kettő) ref. vallásu tanító fog kineveztetni, aki a kántori teendőket s a hitoktatást a hitközségtől nyerendő külön 400 K évi díjazás mellett köteles teljesíteni. A kir. tanfelügyelőség a visszaérkezett eredeti szerződéspéldányokat esperesünk útján azzal adta le szerződő egyháznak, hogy azokat a fentiek szerint szükséges s egyházhatóságilag megerősítendő kiegészítő záradékolással lássa el. Ez megtörténvén, kéri a szerződésnek módosított tartalmával való megerősítését.

Egyházmegyei közgyűlésünk a bemutatott szerződést a minisztérium által kívánt módosítással is jóváhagyja és az így záradékolt szerződés három eredeti példányát az ügyre tartozó iratokkal együtt megerősítés végett a Főtiszteletű Egyházkerülethez felterjeszteni határozza.

23. A bánhorváti egyház előljárói — a vonatkozó presbiteri és közgyűlési határozatokat tartalmazó jegyzőkönyvek bemutatása mellett — azt jelentik, hogy az egész világot megrázó s nemzeti létünkért is folyó világháborus események horderejének átérzése cselekvő lelkesedésre és arra a szent elhatározásra készítette a gyülekezetet, hogy a kevésből keveset, de szívük szerint a legszentebbet adják oda a haza oltárára. Elhatározták osztatlan és szent lelkesedéssel, hogy az 1802. évben készült kisebb harangjukat felajánlják és átadják a hadvezetőségnek — hadi célokra. Erre az elhatározásukra kéri az egyházmegye jóváhagyását, — jelentvén, hogy szívük és anyagi erejük is készen áll arra, hogy ha a béke visszaszáll körünkbe — új harangot készíttessenek a

régi helyébe, amelynek emlékét a rajta levő felirások jegyzésbevétele s ennek az egyház iratai között való elhelyezése által kívánják az idők számára megörökíteni.

Közgyűlésünk lelkes örömmel hagyja jóvá és erősíti meg a bánhorváti gyülekezetnek a nagy időket megértő, a történelmi magyar református szellemtől sugalt dicséretre nem szoruló, de minden dicséretet megérdemlő elhatározását s megerősítés végett a Főtiszteletű Egyházkerülethez felterjeszteni határozza. A maga részéről közgyűlésünk azzal az áldást kérő fohásszal bocsátja nagy utjára az Isten dicsőségét egy évszázadon át nem hiába hirdető öreg harangot, hogy a csaták tüzeiben hirdesse ezentul ércszavával Isten és Hazánk dicsőségét s hirdesse a küzdő hősöknek az elmaradhatatlan végső diadalig: Csak imádkozzatok és cselekedjetek — a Haza minden előtt!

24. Ez évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk 32. jegyzőkönyvi pont alatt foglalt határozattal engedélyezte, hogy a nagyvisnyói egyház — a lelkészlak javítási költségeinek fedezésére — az egyházkerületi pénztárnál betétként kezelt Latinák Margit-féle 2400 koronás alapítványi tőkéjét onnan kivehesse és — három évi visszafizetési kötelezettség mellett — kölcsönképen felhasználhassa.

A nagyvisnyói egyház előjárósága most azt jelenti, hogy az egyházkerületi pénztárból ezen engedély alapján tényleg kivett 2400 koronát, de ezt a kerületi pénztár a 6%-os kölcsönkamat mellett adta ki az egyháznak. Miután pedig az egyház saját alapítványi tőkéje után a kerületi pénztártól csak 5%-os betéti kamatot élvez s miután az egyház saját tőkéjét kérte és kapta ki a kerületi pénztárból: a nagyvisnyói egyház most azt kéri, hogy a 6%-os kölcsönkamatláb és az 5%-os betéti kamatláb közötti 1%-os különbözet engedjék el az egyháznak s ezirányu kérelme pártoló véleménynyel terjesztessék fel az egyházkerülethez.

Egyházmegyei közgyűlésünk ez ügyállásból s különösen az egyház által ezuttal beadott kérvény tartalmából

nem látja kellően megvilágítottnak azt a fontos körülményt, hogy vajjon az egyház a kerületi pénztárból a Latinák Margit-féle alapítványi betétet vette-e ki, avagy az alapítványi tőkének megfelelő 2400 koronás kölcsönt vett fel, a betét visszahagyása mellett. Ez okból érdemben nem határoz s felhívja a kérvényező egyház előljáróságát, hogy az ügyállásnak a fenti irányban való tisztázása céljából részletes és kimerítő jelentését az esperesi hivatalhoz 30 napon belül terjeszse be.

25. Olvastatott Barna Gyula disznóshorváti lelkész kérvénye, melyben előadja, hogy a disznóshorváti egyház és ezidőszerinti belhivatalnokai között még az 1909. évben a díjlevélszerinti rozsjárandóság szolgáltatására nézve az az egyezség jött létre, hogy attól az időtől fogva, amikor — az új adózási rendszerre áttérve — az egyház hivei csak készpénzzel fognak adózni: lelkész és tanító részére a rozsjárandóságért hektoliterenként 14 kor. 40 fillér megváltási árat fog az egyház saját pénztárából évnegyedes s utólagos részletekben fizetni. Miután az egyház 1914. évben már életbeléptette a kizárólag készpénzben való új adózási rendszert: kéri lelkész, hogy a kérvényhez szerelt presbitériumi és közgyűlési jegyzőkönyvekben foglalt határozatokon nyugvó fenti egyezség egyházmegyénk által megerősíttessék s ekként az egyházra kötelezővé tétessék.

Egyházmegyei közgyűlés a disznóshorváti egyház és ezidőszerinti belhivatalnokai között az 1909. évi december hó 19-én tartott presbiteri ülésben és közgyűlésben — a díjlevélszerinti rozsjárandóság készpénzbeni megváltására nézve — létrejött és határozatba foglalt egyezséget tudomásul veszi, megerősíti és a hektoliterenkénti 14 kor. 40 filléres egyezség szerinti megváltási ár fizetését — az 1914-iki adózási évtől kezdve — kölcsönösen kötelezőnek mondja ki.

26. Olvastatott a ládbessenyői egyház kérvénye tanítói lak tetőzetének ujitására rendkívüli egyházi adókimutatás jóváhagyása tárgyában.

A rendkívüli adóketés pesbiteri, közgyűlési határozatokkal el vannak látva. A ketés ellen felebbezés be nem adatott.

Közgyűlésünk a rendkívüli adóketést jóváhagyja, kérelmező egyházat az adó beszédésére feljogositja.

27. A nekézseni lelkész jelenti, hogy a nekézseni volt gondnok több mint öt éve az egyházi adókat s köztartozásokat ki nem fizette.

Közgyűlésünk utasítja az egyház előljáróságát, hogy a panasolt gondnoktól a hátralékban levő összes egyházi tartozásokat — kényszer behajtás útján is — szedesse be.

28. A martonyi, berentei, sajlólaszlófalvai, mályinkai, dövényi, felsőnyárádi egyházak; Csapó János felsőnyárádi, Doktor Gyula sajkazinczi lelkészek; Özv. Reho Jánosné sárospataki, Özv. ifj. Tóth Menyhertné miskolci, Özv. Bodnár Istvánné sajkószentpéteri, Özv. id. Tóth Menyhertné miskolci lakos lelkész özvegyek; Rác Zsigmond tardonai, Demeter Borbála alacscai, Ujlaki Vilma miskolci lakos papi árvák; Özv. Ferenczy Istvánné sátoraljaujhelyi, Özv. Papp Dánielné radostyáni, Özv. Balogi Lajosné sajkószentpéteri, Özv. Nagy Sándorné miskolci, Özv. Bodnár Károlyné miskolci, Özv. Széchényi Istvánné miskolci, Özv. Urbán Bálintné sajkószentpéteri, Fodor Lajosné jósvafői, Alacs Dánielné barabási lakosok, tanítók özvegyei bármely tárból segélyt kérnek.

Közgyűlésünk a kérvényeket segélyosztó bizottságunknak kiadatni rendeli.

29. Ugyanazon küldöttség mult tavaszi közgyűlésünk 27. sz. jegyzőkönyvi pontjára vonatkozólag jelenti, hogy a bántapolcsányi egyházban megjelentek s beható vizsgálatuk alapján arról győződtek meg, hogy Benke Győrfi András volt gondnok az egyházzal szemben fennálló elszámolási kötelezettségének eleget tett s az egyház pénzügyi dolgai most már rendben vannak. Javasolja küldöttség, hogy a már előbb megállapított 956 K 97 f. pénztári maradvánnyal ezen egyház mult évi számadása is megerősítették

Közgyűlésünk a küldöttség jelentését tudomásul véve, a bántapolcsányi egyház mult évi számadását 956 K 97 f. pénztári maradvánnyal megerősíti s nevezett egyház előjáróitól kötelességeik odaadó, pontos teljesítését elvárja.

30. Az egyházlátogatói járások következőleg osztattak el:

A sajoszentpéteri járásba kiküldettek: Barna Gyula és Tusay János; a sajóvámosi járásba: Elek József és Tóth József; az edelényi járásba: Kazay Géza és Pataky János; a bánvölgyi járásba: Szuhay Benedek és Varga Imre; a vadnai járásba: Szentmártoni Dániel és Almássy Lajos.

31. Mult tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 25-ik pontjára vonatkozólag Elek József és Fekete Miklós egyházmegyei kiküldöttek jelentik, hogy a dédesi egyházban megjelenvén, az egyház gondnoki számadásai s pénzügyi dolgai körül tapasztalt szabálytalanságok megállapítása s lehető orvoslása céljából újabb beható vizsgálatot tartottak, egyben betérjesztik az általuk felvett jegyzőkönyvet, melyből kitűnik, hogy az 1911—12—13. évi számadásokat rendben találták, ellenben az 1914. évi számadást újból kellett elkészíteniök, miután a mult évben hárman kezelték az egyház pénzkészletét, ugymint: Némedy József lelkész, Makrai Zsigmond volt gondnok és Szalóki Mihály jelenlegi gondnok. Az ugyancsak becsatolt gondnoki számadás II-od példánya szerint az 1914. évi pénztári maradvány *1483 kor. 94 fillér*, mely összegből van Makrai Zsigmondnál *445 kor. 59 fillér*, Némedy Józsefnél *430 korona*, Szalóki Mihálynál *608 kor. 25 fillér*. Ez összegeknek az egyház pénztárába leendő befizetésére ugy a volt, mint a jelenlegi gondnok, valamint az özvegy lelkészné is magukat kötelezték. Küldöttség jelentése szerint az egyház anyagi ügyei most már rendben vannak s az 1914. évi gondnoki számadás a jelzett pénztári maradvánnyal megerősítendő.

Közgyűlésünk örömmel győződik meg arról, hogy a dédesi egyház anyagi dolgai végre-valahára rendes mederbe tereltettek s midőn az 1914. évi gondnoki számadást a küldöttség által megállapított s Makrai Zsigmond,

özv. Némedi Józsefné és Szalóki Mihály által befizetendő 1483 kor. 94 fillér pénztári maradvánnyal megerősíti, egyben utasítja nevezett egyház előljáróit, hogy jövőben szemelőtt tartva az egyház anyagi felvirágzását, a törvényben előirt kötelességeiket mindenkor lelkiismeretes hűséggel teljesítsék. Küldöttségnek pedig odaadó működéseért szives köszönetet szavaz közgyűlésünk.

32. Mult tavaszi közgyűlésünk 41-ik jegyzőkönyvi pontjára vonatkozólag jelentés mindezideig nem érkezvén be,

közgyűlésünk fentartja előbbeni határozatát.

33. Az időszaki tanácsban 1 póttagsági hely megüresedvén,

közgyűlésünk ezt a helyet dr. Görgey Sándor világi tanácsbíróval tölti be.

34. Olvastatott a főt. egyházkerület tavaszi közgyűlésének 67. sz. pontja, mely utasítja az egyházmegyét, hogy az id. Hegedüs János-féle, illetőleg a közigazgatási tervetere és javaslatra véleményüket adják be.

Közgyűlésünk nem látja szükségét annak, hogy az egyetemes Névtár minden évben kiadassék, mert az évenként megjelenendő Névtár adatai jobbra egyformák és sok szegénységgel küzdő egyházaink jórésze alig bírja el az ezzel járó költséget.

E vélemény felterjesztetik a főt. egyházkerületi közgyűléshez.

35. Olvastatott egyházkerületünk tavaszi közgyűlésének 92. sz. határozata, melyben az abauji egyházmegyének a miskolczi felsőbb leánynevelő intézetnek a suplicationális váltságához mérten leendő évi segélyezése ügyében tett indítványát az egyházmegyékhez teszi le kellő megfontolás s befelelés végett.

Egyházmegyei közgyűlésünk — bár elvben helyesli leánynevelő intézetünk minél nagyobb mérvű segélye-

zését — de tekintve egyes egyházaink szorult anyagi helyzetét, sokoldalról igénybe vett terheit, ez indítványt el nem fogadja, annak tárgyalását a békés időkre hagyja fel, a mikor az egyházak helyzete javulni fog, vagy esetleg a normális viszonyok közé jutott állam részéről is minden ilyen szent cél nagyobb pártfogásban részesül.

36. Mindezen jegyzőkönyvi pontok felolvastatván:

meghitelesítették.

KÖZIGAZGATÁSI BIRÓSÁGI ÜGYEK.

I.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sajószentpéteren, 1915 szeptember hó 8-án, a felsőborsodi ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának Tóth János nekézseni volt gondnok számadási ügyében tartott tárgyalásáról.

Jelen voltak:

Vadászy Pál esperes, mint egyházi, Ragályi Béla egyházmegyei gondnok, mint tárgyalást vezető világi elnök. Botos József, Barna Gyula, Kazay Géza, Elek József egyházi, Dávid József egyházi tanácsbíró mint előadó, Dr. Orbán Barna, Dr. Görgey Sándor, Zsóry György világi tanácsbírák. Dr. Nagy Barna világi jegyző mint ügyész-helyettes. Benőcs Zsigmond világi aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető.

Felek részéről: Rozgonyi László nekézseni lelkész panaszos.

Tárgy:

A nekézseni egyház 1913. évi vitás gondnoki számadása és az annak kapcsán vitássá tett tanítói illetmény ügye.

Elnök az ülést megnyitja, az V. t.-c. 54 §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait a tekintetben való nyilatkozásra, hogy tudomásuk szerint nem forog-e fenn valamelyikökre nézve a 49. §-ban felsorolt hivatalból figyelembe veendő érdekeltiségi eset?

Zsóry György világi tanácsbíró jelentkezik, hogy a tárgyalás alatt levő ügyben a vizsgálatot ő foganatosította, minélfogva a tárgyalás s ítélethozatalban részt nem vesz.

Elnök felhívja a feleket, hogy nincsen-e a bíróság valamelyike ellen törvényen alapuló érdekeltiségi kifogásuk?

Érdekeltiségi eset nem jelentetett be.

Ezekután az elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult.

A bíróság elnöke megállapítja, hogy a felek szabályszerűen megidézettek.

A bíróság elnöke felhívja a feleket, hogy a bíróság illetékesége ellen van-e előadnivalójok?

A felhívásra észrevétel nem tétetett.

A bíróság elnöke ezután elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását. Dávid József egyházi tanácsbíró előadó következőleg ismerteti az ügy állását:

Az 1914. évi egyházlátogatás a nekézseni egyház 1913. évi gondnoki számadását nem találta rendben, mert a gondnok a kiadás 8. t. a. 908 koronát a tanítónak a lelkész utalványozása nélkül fizette ki; azonban a presbitérium tudtával és beleegyezésével. A lelkész az utalványozást azért tagadta meg, mert a közigazgatási bizottság a tanító részére 140 korona évi tandíjat nem állapította meg s ezen összeg az adócsökkentési segélyből levonattott, miután a tanítónak oklevele nem volt.

Ez ügyben a helyszínén Zsóry György világi tanácsbíró vizsgálatot tartott, mely vizsgálatkor panaszló lelkész fentartotta indokaival panaszát. Tóth János számadó egyházgondnok pedig azt adta elő, hogy Juhász Andor tanítóval a végleges leszámolást 1913. november 9-én presbiteri gyűlésen ejtette meg. Ezen gyűlésben a lelkész jelen volt, a jegyzőkönyvet ő vezette, a leszámolást a presbitérium elfogadta, a lelkész a leszámolás ellen nem tiltakozott. Sőt később a tanítónak a nyugtát a lelkész adta kezébe, melylyel őnála a megállapított összeg kifizetésére jelentkezett. A tanítónak a vele kötött szerződés szerint a kifizetett összegek jártak. Ő teljesen jóhiszeműleg járt el Kéri számadásának jóváhagyását. A presbiteri jegyzőkönyv a gondnok előadását igazolja.

Elnök felhívja a jelenlevő felet, hogy az ügyre vonatkozó bizonyítékait terjessze elő. Megjelent fél előterjesztést nem tett.

Az ügyészi vélemény az iratokhoz csatolva van és felolvastatott.

Elnök ezután a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánítja és zárt ülésben tartott tanácskozás után, nyílt ülésben kihirdeti az egyházmegyei közigazgatási bíróság egyhangulag hozott következő

ítéletét:

Az egyházmegyei közigazgatási bíróság Rozgonyi László nekézseni lelkész által Tóth János gondnok 1913. évi számadása ellen beadott panaszát elutasítja, a gondnoki számadást megerősíti s jóváhagyja.

Indokok:

Az egyház gondnoka formailag bár szabálytalanul járt el, de jogszerűleg — amidőn egy kötelezett tartozást — a lelkész utalványozása nélkül is kielégített. Jóhiszeműségét igazolja az egész presbitérium és annak jegyzőkönyve; továbbá azon körülmény, hogy lelkész a kifizetéstől határozottan nem tiltotta el, sőt a fizetést felvevő tanítót ő maga látta el a kifizetéshez szükséges nyugtával. A vizsgálatot teljesítő tanácsbíró továbbá megállapította, hogy az egyház presbitériuma, sőt közgyűlése is annak idején a tanító részére a kielégített tartozások fizetésére kötelezte magát, habár ezen határozatokról a jegyzőkönyvek felvéve nem lettek is.

Jelen ítélet nyomban kihirdettetett, jelenlevő Rozgonyi László lelkész felebbezést jelentett be. A meg nem jelent felekkel írásban közölni rendeltetett.

Kelt mint fent elől.

Vadászy Pál,
esperes,
egyházi elnök.

Ragályi Béla,
egyházmegyei gondnok,
világi elnök.

Benócs Zsigmond,
egyházmegyei v. aljegyző,
mint jegyzőkönyvvezető.

II.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sajószentpéteren 1915 szeptember hó 8-án, a felsőborsodi ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának Szuhay Benedek és társa sajkókápolnai lelkész és tanító terménybeli járandóságainak értékelése ügyében tartott tárgyalásról.

Jelen voltak:

Vadászy Pál esperes, mint egyházi, Ragályi Béla egyházmegyei gondnok, mint tárgyalást vezető világi elnök, Barna Gyula, Dávid József, Kazay Géza, Elek József egyházi, Botos József egyházi tanácsbíró mint előadó, dr. Orbán Barna, Zsóry György, dr. Görgey Sándor világi tanácsbírák, dr. Nagy Barna világi főjegyző mint ügyészhelyettes, Benőcs Zsigmond v. aljegyző mint jegyzőkönyv-vezető.

A felek részéről: Szuhay Benedek lelkész, Szikszai József gondnok.

Tárgyalás alatt van Szuhay Benedek sajkókápolnai lelkész és Barkász Bertalan sajkókápolnai tanító terményjárulékaiknak érték-meghatározása iránti kérvénye.

Elnök az ülést megnyitja, az V. t.-c. 54. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait atekintetben való nyilatkozásra, hogy tudomásaink szerint nem-e forog fenn valamelyikükre nézve a 40. §-ban felsorolt hivatalból figyelembe veendő érdekeltiségi eset?

Érdekeltiség nem jelentetett be.

Felhívja elnök a feleket és képviselőiket, hogy nincsen-e a bíróság valamelyik tagja ellen törvényen alapuló érdekeltiségi kifogásuk.

Felek a feltett kérdésre egyhangu nemmel felelnek.

Erre az elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult.

Elnök megállapítja, hogy felek a tárgyalásra szabály szerint meghívtak, azonban Barkász Bertalan tanító orosz fogoly, az idézést helyette Szuhay Benedek lelkész vette át.

A megjelent felek, mielőtt a tényleges tárgyalás megkezdődne,

közösen, egyértelműleg azon kérelmet terjesztik elő, hogy az egyház és hivatalnokai közti jó béke megóvása érdekében is engedjék meg nekik, miszerint egy küldöttség közbenjöttével közöttük egyezség kíséreltetnék meg. Remélik, hogy a küldöttség felvilágosítása után oly egyezségekre léphetnek, mely mindkét fél érdekét kielégítheti.

Az előadó rövid felszólalása után elnök zárt ülésben tartott tanácskozás után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság által egyhangulag hozott következő végzését:

Végzés:

Az egyházmegyei bíróság érdemleges tárgyalásba sem kezd a kápolnai ref. egyház hivatalnokai terményjárandósága értékének megállapítására nézve, hanem tárgyalására, egyezség létesítésére a felek közt Botos József és dr. Orbán Barna bírósági tagokat küldi ki.

A hozott végzés a felek kölcsönös, egyező akaratnyilvánításán alapul s abban találja indokát.

Kelt mint fent elől.

Vadászy Pál,
egyházi elnök.

Ragályi Béla,
világi elnök.

Benőcs Zsigmond,
bírósági jegyző.

III.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sajószentpéteren 1915 szeptember 8-án a felsőborsodi ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának Barna Gyula és társa disznóshorvati lelkész és tanító 1913. évi fizetésüknek beszédese tárgyában tartott tárgyalásról.

Jelen voltak:

Vadászy Pál esperes, mint egyházi, Ragályi Béla egyházmegyei gondnok mint tárgyalást vezető világi elnök, Botos József, Kazay Géza, Elek József, Dávid József egyházi, Zsóry György, dr. Orbán Barna világi tanácsbírák, dr. Nagy Barna világi főjegyző mint

ügyész-helyettes, Szuhay Benedek egyházi főjegyző mint előadó, Benőcs Zsigmond világi aljegyző mint jegyzőkönyvvezető.

Felek részéről: Barna Gyula lelkész, Körösy Antal tanító, Kalyinka István gondnok.

Tárgy: A disznóshorváti lelkész és tanító 1913. évi hátralékos fizetésének megállapítása és behajtása.

Elnök az ülést megnyitja, az V. t.-c. 54. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait atekintetben való nyilatkozásra, hogy tudomásuk szerint nem forog-e fenn valamelyikükre nézve a 49. §-ban felsorolt hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset? Ugyancsak felhívja a feleket, hogy nincsen-e a bíróság valamelyike ellen törvényen alapuló érdekeltségi kifogásuk?

Érdekeltségi eset egyik kérdésre sem jelentetett be.

Ezek után az elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult.

Megállapítja a bíróság elnöke, hogy a felek szabályszerűen megidézettek.

A bíróság elnöke felhívja a feleket, hogy a bíróság illetékesége ellen van-e előadni valójuk.

A felhívásra észrevétel nem tétetett.

A bíróság elnöke ezután elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását. Szuhay Benedek előadó ismerteti a tényállást.

Ezek után elnök zárt ülésben tartott tanácskozás után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság által egyhangulag hozott következő

végzését:

Az egyházmegyei bíróság érdemleges elbírálásába nem megy a szóbanlevő ügynek, hanem egy küldöttségre bizza az ügynek felderítését, esetleg a helyszínén a felek között egyezség létrehozását. A küldöttségbe bevásztattak: Kazay Géza egyházi, dr. Görgey Sándor világi tanácsbírák.

Indokolás.

Érdemlegesen nem volt elbíráható a vitás ügy, mert a lelkész, tanító követeléséről a kimutatás becsatolva nem lett; mert az iratok

ból az tűnik ki, hogy a követelés régebbi keletű; mert a jelenlevő felek maguk is kifejezést adtak azon nézetüknek, hogy egy barátságos egyezség létrehozása legjobban megfelelné az egyház közönsege és hivatalnokai érdekének.

Kelt mint fent elől.

Vadászy Pál,
egyházi elnök.

Ragályi Béla,
világi elnök.

Benőcs Zsigmond,
bírószági jegyző.

IV.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sajószentpéteren 1915 szeptember 8-án, a felsőborsodi ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának Csiki Zoltán lelkész és Ráki József tanító, ládbessenői lakosok terményjárandósága értékének megállapítása tárgyában tartott tárgyalásról.

Jelen voltak:

Vadászy Pál esperes mint egyházi, Ragályi Béla egyházmegyei gondnok mint tárgyalást vezető világi elnök, Botos József, Barna Gyula, Kazay Géza, Elek József, Dávid József egyházi, Zsóry György, dr. Orbán Barna világi tanácsbírák, dr. Nagy Barna világi főjegyző mint ügyész-helyettes, Szuhay Benedek egyházi főjegyző mint előadó, Benőcs Zsigmond világi aljegyző mint jegyzőkönyvvezető.

Felek részéről: Ráki József tanító, Füleki Bertalan gondnok.

Tárgy: A ládbessenői egyház belhivatalnokai terményjárandóságának, illetve azok értékének megállapítása.

Elnök az ülést megnyitja, az V. t.-c. 54. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait atekintetben való nyilatkozásra, hogy tudomásuk szerint nem forog-e fenn valamelyikükre nézve a 49. §-ban felsorolt hivatalból figyelembe veendő érdekelttségi eset? Ugyancsak felhívja a feleket, hogy nincsen-e a bíróság valamelyike ellen törvényen alapuló érdekelttségi kifogásuk?

Érdekelttségi eset egyik kérdésre sem jelentetett be.

Ezek után az elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult.

Megállapítja a bíróság elnöke, hogy a felek szabályszerűen megidézettek.

A bíróság elnöke felhívja a feleket, hogy a bíróság illetékessége ellen van-e előadni valójuk.

A felhívásra észrevétel nem jelentetett be.

A bíróság elnöke ezután elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását.

Szuhay Benedek előadó ismerteti a tényállást.

Ezek után elnök zárt ülésben tartott tanácskozás után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság által egyhangulag hozott következő

végzését:

Az egyházmegyei bíróság érdemleges elbírálásába nem megy a fenforgó ügynek, hanem egy küldöttségre bizza az ügynek felderítését, esetleg a helyszínén a felek között egyezség létrehozását. A küldöttség tagjaiul választottak: Elek József egyházi, Bónis Aladár világi tanácsbírák.

Indokolás.

A helyi viszonyok teljes felderítése, az egyház hívei és hivatalnokai közötti jó egyetértés fentartása teszi indokolttá ezen eljárást.

Kelt mint fent elől.

Vadászy Pál,
egyházi elnök.

Ragályi Béla,
világi elnök.

Benócs Zsigmond,
jegyző.

Ezen jegyzőkönyvi pontokat jegyezték:

Szuhay Benedek papi főjegyző az 1 , 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8 , 9., 10., 11., 12., 14 , 34. pontokat.

Dr. Nagy Barna világi főjegyző a 21 , 22., 23 , 24., 25. pontokat.

Szentmártoni Dániel papi aljegyző a 13., 15., 16 , 17., 18., 19., 20., 29., 30., 31 , 32., 33. pontokat.

Benőcs Zsigmond világi aljegyző a 26., 27., 28., 29. pontokat és az I., II., III., IV. közigazgatási bírósági ügyet.

JEGYZŐKÖNYV

FELVÉTELTETT A FELSŐBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE
LELKESZÉRTEKEZLETÉNEK 1915. ÉVI AUGUSZTUS HÓ
4-ÉN EDELENYBEN TARTOTT GYÜLÉSÉBEN.

Jelen vannak Szentmártoni Dániel elnöklete alatt: Almássy Lajos, Balogh István, Barna Gyula, Botos József, Csíki Zoltán, Demeter Bertalan, Farkas József, Hubay Mihály, Kazay Géza, Kovács Béla, Lenkey Gyula, Lengyel Gyula, Pataky Sándor, Pozsga József, Rozgonyi László, Somogyi János, Svingor József, Tóth József, Tussay János, Varga Imre lelkészek; Bodnár Ferenc h.-lelkész, Ifj. Kőrössy István s.-lelkész; Almássy Bertalan lelkész, mint vendég.

Jegyző: Varga Imre.

Távolmaradásukat igazolták: Barta Gyula, Barta Mihály, Batta József, Bodolay Miklós, Dakó Lajos, Doktor Gyula, Horváth János, Kőrössy István, Kun József, Lőkös Sándor, Nagy Barna, Nagy Lajos, Pataky János, Szuhay Benedek, Vadászy Pál, Bárdos István, Dávid József, Elek József, Molnár József, Osváth Zoltán, Cseh József, Bálint János, Csapó János, Csíky József, Kerekes János.

Nem igazolták: Beregszászy Ferenc, Nagy Ferenc rendes lelkészek; Ivanics Bertalan s.-lelkész.

1. Éneklésünk és Pataky Sándor ifju lelkésztestvérünk lelkesen előadott, szép alkalmi imádsága után, elnök a következő szép beszéddel nyitja meg a gyűlést:

Nagytiszteletü Lelkészerkezet!

Buzgó énekünkben s egy szép alkalmi imában bemutatván tiszteletünket az élet Urának, az áldások Istenének, most már nyugodtan lép-

hetünk arra a közös és felséges munkamezőre, mely e szent falak között, összejöveleteinknek e régi, megszokott kedves helyén várakozik reánk.

Ugy akarta a sors s szeretett lelkéztársaim osztatlan bizalma, hogy én lépjek a komoly okokból visszavonult, kipróbált, lelkes vezér nyomdokába s egy ideig, amig méltónak találtatom s amig gyenge erőm engedi, én legyek előmunkása, zászlóvivője ennek az érdemes testületnek, mely egy hiven megfutott s tettekben gazdag szép multtal dicsekedhetik immár egyházmegyének beléletében.

Tudom és mélyen átérzem lelkemben, hogy mit jelent reám nézve s mit kíván tőlem ez a nagy elhivatás. Tudom, hogy fokozott munkakedvre, állandó komoly tanulmányra, éber figyelemre, szigorú tárgyilagosságra s nem csekély türelemre lesz szükségem, hogy méltónak bizonyuljak a nagy elődök örökében. De számoltam e reám váró nehéz feladatokkal s tőlem telhetőleg rajta leszek, hogy zászlónk a maga tisztaságában és épségében megmaradjon s hogy necsak magunk, de a távolabbról szemlélők is megláthassák ennek lobogását.

Ez röviden az én nyílt és becsületes programom . . . !

S hogy ezt megvalósíthassam, nem mulaszthatom el, sőt tisztemből folyó kötelességemnek tartom, hogy ez első elnöki szereplésem alkalmából, midőn lelkészértekezletünk jövőjéről álmodozik . . . tusakodik az én lelkem, a kartársi szeretet melegével s teljes bizalmával szóljak lelkésztestvéreimhez s felkérjem egyen-egyen mindnyájukat, hogy elnöki működésemben engem jóakarattal támogatni méltóztassanak.

E kéréssel kapcsolatban különösen két dolog az, mit becses figyelmükbe ajánlani bátorodom.

Szeretném és óhajtanám elsőbben is, ha anyaszentegyházunk s a közügyek szolgálatában mind többeket foglyul ejtene közülünk a munkaszeretet s nagyobb arányú munkásságunkkal mind több-több tiszteletet és tekintélyt vívnánk ki magunknak a társadalomban.

Hányszor halljuk előkelő komoly emberek ajkáról is azt a merész állítást, hogy nincs jobb és kényelmesebb állás, mint a mienk. Sőt halljuk az indokolást is, midőn reánk olvassák s nyíltan szemünkbe mondják, hogy a mi összes ténykedésünk a vasárnapi predikálásban, egynehány keresztelési, esketési, temetési szertartásban határozódik, hogy velünk nem parancsol senki, időnkkel szabadon rendelkezünk, sorsunknak, állásunknak feltétlen urai vagyunk ! Keresem, kutatom, hogy honnan ez a téves felfogás, ez az elfogult gondolkodás ? Hiszen csak a vak, nem látja, hogy mi a lelkész szerepe, hivatása napjainkban s mit vár, mit követel tőlünk manapság a haza, az egyház, a társadalom ? És próbálom meggyőzni a világ szerint bölcselkedőket, mondván : hát ugyan kinek az érdeme az, hogy gyors egymásutánban itt is, ott is korszerűen megújul egyházaink külső képe ? Kinek köszönhető, hogy ama járványos betegség : az anyagi korszellem, ha talán megérinti is, de halálosan

nem inficiálja az emberek lelkét? Ki a hivatott őrre elsősorban a családi, egyházi, társadalmi jó rendnek, jó békességnek s az anyagi és szellemi előhaladásnak? Avagy a lelkiélet tág mezején ki irtogatja legtöbb gonddal és legtöbb sikerrel a sok gazt és gyomot...?

Igen! Így próbálom értékelni, kiemelni munkánkat, hivatásunkat. De mindhiába! Tagadólag s gunyos mosolylyal néz reám az elfogult tábor s egy csomó napilapot tár elém, hogy tudjam meg — ha talán még nem tudnám —, hogy minő jelét adta — éppen e történelmi nagy időkben — négy lelkész társam hazafias érzületének, munkaszeretetének, egyházas gondolkodásának. És olvasom, hogy 4 egyházban, hol a tanító hadbavonult, a lelkészek megtagadták az iskolai tanítást, sőt a hitoktatást is s az egyházfelettes hatóság fegyelmit rendelt el ellenük... S most már kezdek tisztán látni s kezdem megérteni, hogy mi az igazi tényállás? Látom azt és láthatjuk mindnyájan, hogy a közvélemény, illetve a társadalom nem azon a szemüvegen át nézi a mi munkálkodásunkat s nem olyan mértéket alkalmaz érdemeink, avagy hibáink megítélésénél, mint más halandókkal szemben. És lehet, hogy tévedek, de nekem úgy tetszik, hogy még a legmagasabb körökben sem úgy értékelnek bennünket, hazaszerető, egyházépítő munkánkat, törekvésünket, amint azt megérdemelnők.

De éppen ezért kell, hogy mi magunk hódítsuk meg javunkra az elfogult közvéleményt. Hódítsuk meg komoly kötelességérzettel s a mennél szélesebb tért átölelő hasznos munkálkodással. Nap-nap után hangoztatjuk lelkészképzésünk hiányait s többé-kevésbbé mindannyian érezzük, hogy a Gamálielek lábaitól nem hoztunk magunkkal elegendő papi prudeniciát, életbölcsséget s csak rész szerint van meg bennünk az ismeret.

Tekintsük tehát az életet egy második nagy iskolának s törekedjünk itt megszerezni a még hiányzó ismereteket. Aztán ne rejtsük véka alá tudásunkat, ismerettárunkat, hanem közöljük másokkal is eszméinket, gondolatainkat.

Ez a mi értekezletünk is egy jó önképzőkör nekünk. Itt is tanulhatunk s kell is, hogy tanuljunk egymástól. Elhozhatjuk ide s bátran feltárhathatjuk itt szellemi kincseinket. Ne vonogassuk azért magunkat s ne az anyagiaktól, vagy az erkölcsi kényszertől tegyük függővé idejövetelelünket, hanem jöjjünk össze a lélek sugallatából s az egyházi ügyek iránti komoly érdeklődésből. Évtizedek óta fennáll már lelkészértekezletünk s nem egy eszme, avagy indítvány pattant már ki kebeléből, mi a többi egyházmegyéék rokon testületénél is élénk visszhangra talált. Én semmiképen nem osztom azok véleményét, kik talán kényelmi, talán anyagi szempontból, vagy éppen nemtörődömségből redukálni szeretnék értekezleteink számát; ellenkezőleg, komoly meggyőződés az, hogy e nemü összejöveteleinkre főképp napjainkban — midőn az egyházi élet terén is, mint más egyebütt, szinte a szélsőségekre hajló reformtörek-

vésekkel, a formáknak hódoló bürokratizmusmal s többféle veszedelmes áramlattal találkozunk — feltétlenül szükségünk van. Én a kerületi lelkészértekezletek megfeneklését is lelkemből sajnálom, mert ha valamikor, úgy ma kell követnünk a komoly intelmet: „A jó alkalmatosságot áron is megvegyétek!”

Mindezek alapján ismételten óhajtom és kérem, hogy legyünk mind hivebbek és kitartóbbak a válvett, komoly munkálkodásban s ne csak hirdessük, de kövessük is a nagy apostol felhívását: „Te a munkának terhét hordozzad, mint a Jézus Krisztus jó vitéze!”

Egy további óhajom és kérésem pedig az, hogy mint lelkészek, mint munkatársak, szeressük és becsüljük egymást.

Nagytiszteletű Értekezlet! Meglehet, hogy különösnek méltóztatnak találni ez újabb kérelmemet, kivánságomat s egyesek talán felesleges időtöltésnek, szószaporításnak minősítik azt, mit e tárgyban elmondani bátor leszek! De én úgy érzem s az én lelkem azt sugja nekem, hogy egy hivatásszerű s nem csekély horderejű dolgot cselekszem akkor, midőn elnöki tiszteből kifolyólag ilyen irányban is őszintén megnyilatkozom . . .

Nagytiszteletű Értekezlet! Mi vagyunk a szeretet igéinek hivatott, lelkes hirdetői. Nincs ennél szebb feladat, felségesebb munkakör e földön. Boldogok lehetünk, hogy ez eszményi hivatást reánk bízta az Ur! S óh, hányszor vesszük ajkunkra és hirdetjük Ildvezítőnk örök szép szavait: „Uj parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek. Arról ismerik meg mindenek, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretenditek!” Hiveink gyülekezetében hányszor szólunk az apostollal: „Atyafiui szeretettel felékesítették legyetek!” Igen! Mi hirdetjük az ígét az Ur szolgálóihoz méltó szent buzgalommal s még a hitetlenre is hatni akaró meggyőző erővel. Csak az a kérdés, hogy a templomon kívül, a mindennapi életben követjük-e hiven mi magunk is azt, amit prédikálunk? Az emberekkel való hivatalos vagy magán érintkezésekből kitünik-e az Ur szolgálóihoz illő szelid szeretet? Vagy tovább menve, közöttünk, szolgatársak között is, megvan-e az a bensőségteljes jó harmónia, mely a szeretet fundamentomán kell, hogy felépüljön? Vajha határozott igennel felelhetnénk e nem csekély fontosságú kérdésekre!

Hiszen mi sem kívánatosabb szerintem, minthogy mi, lelkipásztorok, Isten szolgálói, a szeretet vallásának felszentelt papjai szeressük és becsüljük egymást. Ez lenne a legszebb, legerősebb dokumentum mellett, hogy hiven követjük nagy Mesterünket. S így várhatnók teljes joggal, hogy a mai rideg, széthuzó, részekre tagolt társadalom is tanulni fog tőlünk. Erről is álmodozik, ez után is vágyodik az én lelkem! Miért is kérem lelkészársaimat, kérem a szerető kartárs jó reménységével, hogy a netalán köztünk levő minden legcsekélyebb ellentétet is felülemelkedve, az egymást megértő és megbecsülő szeretet jegyében folytassuk tovább együttműködésünket. Vetkezzük le a rideg kollégiálitást s emelkedjünk

fel mindannyian az őszinte kartársi, sőt testvéri szeretet ideális magaslátára. Az ifjabbak becsüljék és tiszteljék közöttünk az idősebbeket s ne szégyeljék kikérni jótanácsaikat. Az éltesek pedig úgy nézzék, úgy értékeljék a fiatalabbakat, mint szép reményű Timotheusokat. Óvakodjunk attól, hogy akár hivatalos téren, az eszmék és elvek harcában, akár a magánélet viszonylataiban oly ellentétek támadjanak közöttünk, melyek ellenszenvvé fajulhatnak. Ellenben a szeretet lelke hassa át mindenkor a közös nagy célt szolgáló munkálkodásunkat. Adja Isten, hogy így legyen!

Nagytiszteletű Értekező! Az eddigiekben ugyyszólván magunkról szólottam. Nem mulaszthatom el azonban, hogy az egyházi közélet mezején történt fontosabb eseményekre is legalább futólag ki ne terjeszkedjem.

Bővebben szólhatnék azon érzékeny anyagi veszteségről, pénzügyi rázkodtatásról, mely egy tekintélyes összeg: 23.000 korona véletlen kiadás folytán a sárospataki főiskolát legközelebb érte. De hát a jelenvaló idők nem alkalmasak arra, hogy ezt a dolgot itt bővebben pertraktáljuk. Csupán annyit kívánok jelezni, hogy egyházkerületünk vezérférfiait élénken foglalkoztatja az a törekvés, hogy főiskolánk háztartásában a megzavart egyensúly mielőbb helyreállítsák. Lesz idő, mikor erre a dologra nekünk is vissza lehet s vissza kell térnünk!...

Nem közvetlenül bár, de minket is érint azon egyéni veszteség, mely a nagynevű püspök: Dr. Baksay Sándor halálával a dunamelléki egyházkerületet, sőt a magyar ref. egyház egész egyetemét gyászbaborította. Valóban első volt Ő az egyenlők között! A legkiválóbb egyéni tulajdonságok emelték föbből-többre az egyszerű néptanító fiát fel a legszebb, legmagasabb állásokba. Példás lelkipásztorkodása, értékes irodalmi munkássága és sokoldalú üdvös szereplése fényt derített nevére s ref. lelkési karunkra. Legyen óh, legyen közöttünk is áldott ez elhunyt jelesünk emlékezte!

De vegyük ki részünket kegyeletes együttérzésünkkel azon fájó veszteségből is, mely e világrengető harcok idején legközelebb Doktor Gyula sajkakazinczi lelkésztársunkat és szeretett családját érte. Négy derék fiu ment e papcsaládból a haza védelmére a háboru forgatagába. Egy közülök orosz fogoly. A másik kórházban teljesít önkéntes szolgálatot. A harmadik kétszeri sebesülés után megy ismét a frontra. A negyedik, a legifjabbik már végkép megharcolta a nemes harcot. A mult hó 18-án halálosan megsebezve — kilehelte lelkét. Mint gyermek, jó és engedelmes, mint tanuló: törekvő és szorgalmas, mint harcos pedig igazi hős volt. Jól megérdemelt kitüntetést és vitézi érdemrendet vitt magával a sirba. — Nyugodjék békén, csendesesen az idegen hantok alatt! Gyászoló kedveseit pedig e nehéz megpróbáltatások idején erősítse és vigasztalja az a tudat, hogy a legdrágább áldozatot hozták ők a haza oltárára s egy nemzet kegyelete virraszt szeretett hős fiuk siri álma felett!

Megemlékezzük a veszteségekről, szóljunk most már a nyereségről is. — Mert ennek tartom én s ennek tarthatjuk mindannyian azt a mesterileg kidolgozott, remek püspöki jelentést, mely a tavaszi egyházkerületi gyűlés alkalmából a mi lelkes, agilis püspökünk tollából látott napvilágot. Egyházi életünk egész mezejét átölelő, e történelmi korszakhoz mindenben alkalmazkodó s a jövő eshetőségeivel is komolyan számot vető értékes munkálat az. Méltó püspökünkhöz, méltó a tiszáninneri egyházkerülethez s méltó arra, hogy illusztris írójáról itt, e helyen is megemlékezzünk s az őszinte elismerés és nagybecsülés tiszteletteljes érzéseivel gondoljunk szeretett főpásztorunkra.

De a szellemi nyereség mellett jólesően láthatjuk azt a jelentékeny anyagi nyereséget is, melyben a tőkesegélyek kiutalása folytán részesültünk. A mélt. konvent a rendkívüli idők dacára is hű maradt korábbi határozatához s már ez évben 280000 koronát folyósított tőkesegély címen egyházkerületünknek s ebből 39500 koronát a mi egyházmegyénk 11 egyházának. Azt hiszem, nem szükséges bővebben rámutatnom, hogy az e nemű segélyek mit jelentenek ma egyházaink háztartásában. Illesse hálánk mindazokat, kiknek bölcsessége és munkás egyházszeretete most is módot talált a bajok enyhítésére, a gondok elsimitására.

Ezek után szeretett lelkésztársaimat melegen üdvözölve, szives türelmüket hálásan megköszönve, a gyűlést megnyitom.

Értekezletünk ez ékesszólás erejével előadott és szeretetre buzdító megnyitó beszédért, — mely egyuttal új elnökünknek programbeszédje is volt — jegyzőkönyvi hálás köszönetét nyilvánítja s felhívja reá a tagok figyelmét, azt örök emlékezetül jegyzőkönyvébe iktatja. Új elnökünket pedig — ki e minőségében először szerepelt közöttünk — szívesen üdvözli értekezletünk s kívánja, hogy sok szép esztendőn át viselje jó szellemi és testi erőben diszes hivatalát, értekezletünk jó hírnevének emelésére, felvirágoztatására!

2. Az elnöki megnyitó beszédből

fájdalommal értesül értekezletünk arról a súlyos csapásról, mely Doktor Gyula lelkésztársunkat érte, Béla fiának (II. é. joghallg.) a haza védelmében történt hősi halálával. A kitüntetett ifju hős kevés ideig viselhette megérdemelt érdemjelét. Annyi sok ezer dicső bajtársával együtt ő is életével fizetett nemze-

tünk fenmaradásáért, jövődő boldogságáért. Csakugyan hűnek találtatott mindhalálíg; méltó, hogy elnyerje jutalmát, az örökélet koronáját! A poríg sujtott papi család mélységes fájdalmát pedig enyhítse lelkészértekezletünk legőszintébb részvéte.

3. Jegyző felolvassa Bartha Mihály és Horváth János lelkésztársainknak gyűlésünkhöz intézett sorait, melyekben tavaszi értekezletünk részvétkifejezését hálásan megköszönik.

Értekezletünk mindkét bánatos hangú köszönő levelet tudomásul veszi.

4. Indítvány folytán

értekezletünk elismerését és szives üdvözetét fejezi ki Szentmártoni Dánielnek, ki nemrégiben „Hasznos tanácsok és alkalmi imádságok Amerikába kívándorló keresztyének számára“ c. alatt régi hiányt pótló, jól sikerült imakönyvet adott ki. Imakönyve (136 lap) — mely az ő imádkozó lelkének, irodalmi működésének első gyümölcse — méltó arra, hogy minél szélesebb körben ismeretessé tegyük azt. Most ugyan nem nagyon kedvező az idő e könyvecske gyors elterjedésére, de azért nagy lelki haszonnal és élvezettel olvasgathatják azt a kívándoroltak itthon levő szerettei most is. Szivesen ajánlja értekezletünk e művet lelkésztestvéreink illő figyelmébe s általuk hiveink szeretetébe. Szerzője pedig lelkes munkakedvvel haladjon a sikerrel megkezdett pályán mindig feljebb, mindig magasabbra!

5. Rozgonyi László emlékbeszédet olvas fel néhai Némedy József volt dédesi lelkész felett.

Az emlékbeszéd hüen és kegyeletes érzések között örökíti meg a nagy időt (79 év) élt lelkipásztor életét, ki 56 hosszú esztendőn át munkálkodott az Ur szőlő-

jében s hirdette az igét, mind alkalmas, mind alkalmatlan időben. Vele sirba dült a mi Nesztorunk, kinek már a papi működése is meghaladja az átlagos életkort. Bizony ez csak a kevés kiválasztottnak adatik meg. Emlékét kegyelettel örökítjük meg jegyzőkönyvünkben. Az emlékbeszédért pedig szives köszönetét fejezi ki értekezletünk s azt emlékkönyvbe iratni rendeli.

6. Lenkey Gyula felolvasást tart és a háborúval kapcsolatban szól a papi fizetés emeléséről, biztos alapokra helyezéséről, a lelkészválasztásról s a lelkész társadalmi állásáról.

Értekezletünk élénk figyelemmel hallgatja a nagy gonddal megkészített s példákkal illusztrált felolvasást, mely sok megszivlelendő eszmét tartalmaz és szerzőjének élvezetes előadásáért köszönetét nyilvánítja.

7. Hubay Mihály előadó felolvassa a „Lelkészképzésünk hiányai“ c. pályatételre beérkezett pályamű megbirálására kiküldött bizottság 3 tagjának (Hubay M., Tussay J., Varga J.) véleményét, mely szerint a kitűzött kérdést a pályamű mélyrehatóan, sok körültekintéssel, nagy ügyszeretettel tárgyalja, azt úgy elvi, mint gyakorlati szempontból helyesen kifejti, ezenfelül pedig sok célravezető utmutatással is szolgál, éppen azért méltó az elismerésre, a jutalomra. Miután pedig a másik 2 pályatétel meddő maradt s értekezletünknek nem a pályadíj tökécsítése, hanem a becsületes munka megjutalmazása lehet a célja, ez okból javasolja fenti bizottság, hogy szerző műve ne a kitűzött 15 kor-val, hanem 30 korona díjjal jutalmaztassék.

E bizottsági véleménynyel szemben Lenkey Gyula negyedik bizottsági tag különvéleményt terjeszt elő, melyben — bár a munka értékét elismeri és hiányait fel nem sorolja — tiltakozik a kettős díjazás ellen.

Értekezletünk a különvéleményt elvetve, a bizottság véleményét — helyes indokainál fogva — elfogadja s a pályaművet, melynek szerzője a jelíges levél szerint Svingor Jenő — 30 kor.-val jutalmazza.

Kivánja egyszersmind neki, hogy a jól megkezdett uton haladva, további működését sok szép siker koronázza.

A sok szakismeretre valló, vizsgálódó ésszel megírt, alapos birálatot pedig megdicséri s jegyzőkönyvi köszönettel jutalmazza értekezletünk.

8. Szentmártoni Dániel jelentést tesz egyházmegyénkben a múlt év folyamán végzett belmissziói munkálkodásról. Jelentéséből kitűnik, „hogy bár valami meglepőbb eredménnyel ez új munkamezőn ma még nem dicsekedhetünk, de az adott viszonyok közt mi is megtettük azt, amit megtehettünk, szegyenkezésre nincs okunk“. Ezután részletesen felsorolja az egyes egyházakban végzett belmissziói munkát.

Értekezletünk e nagy gonddal összeállított jelentést a maga egész terjedelmében felterjeszti az egyházmegyei közgyűlés elé s a fáradságos munkálatért köszönetet mond.

9. Szentmártoni Dániel belmissziói jelentésével kapcsolatos indítványára

felkéri értekezletünk a nagytekintetű egyházmegyét, hogy: 1.) méltóztassék a főtisztelendő egyházkerület által megjelölt 5 kérdőpont közül a 4 utóbbira vonatkozólag a belmissziót egyházmegyénk egész területére kötelezőleg kimondani;

2.) hasson oda a nagytekintetű egyházmegye, hogy az egyházlátogatóság az egyes egyházakban végzett belmissziói munkáról beható meggyőződést szerezzen s erről az esperesi hivatalhoz kimerítő jelentést adjon be;

3.) méltóztassék a kerületre évenként felterjesztendő belmissziói jelentés elkészítését a missziói bizottság munkakörébe beosztani, esetleg egy — e célból választandó — belmissziói bizottságra bízni, mely jelentését felülbírálás végett tavaszi értekezleti gyűlésünkre idején adja be; végül

4.) a vizitacionális jegyzőkönyvben ezen további

kérdőpontokra is kívánjunk feleletet: a) Tartatnak-e vallásos, vagy ismeretterjesztő felolvasások? b) Terjesztetnek-e vallásos iratok, lapok? c) A konfirmandusok kapnak-e emléklapot, kisbibliát? d) Van-e konfirmáltak egylete? Vasárnapi iskola? Hitelszövetkezet? Fogyasztási szövetkezet.

10. Rozgonyi László azon indítványa felett, hogy az egyházkerületi Névtár továbbra is kinyomattassék

értekezletünk — most még — napirendre tér, miután egyházkerületünk az 1911—1916. évekre beszüntette a Névtár megjelenését s felterjesztésünk — ez idő elteltéig — ugysis hiábavaló lenne.

11. Szentmártoni Dániel indítványozza, hogy miután a legszükségesebb hivatalos nyomtatványok sokszor nem állanak rendelkezésünkre, célszerű lenne, ha az összes — 10 évre elegendő — szükséges nyomtatványok kiadását (vál. névjegyzék, költségvetés, szavazólap, nyugták) egy kiadó cégre (László és Schiffer cég) biznánk, mely cégtől oly kedvező árajánlatot kapott, hogy 1—1 egyháznak 4—5 koronába kerülne csak e nyomtatványok beszerzése.

Értekezletünk ez indítványt, — mely általánosan érzett hiányt pótolna — elfogadja, a bemutatott nyomtatvány-mintákkal együtt a nagytekintetű egyházmegyére felterjeszti, azon kérelemmel, hogy a nyomtatványok árát az egyházmegyei pénztár előlegezze s a legközelebbi egyházlátogatóság az egyes egyházaktól szedje be.

12. Barna Gyula éppen a mai néptelen gyűlésből következtetve indítványozza, hogy értekezletünk látogatottsága szempontjából célszerű lenne, ha az őszi gyűlés tartására Edelenynél — mely a lelkészek nagyobb részétől igen távol s nehezen megközelíthető helyen fekszik — egy jobb központot, egy olyan helyet választanánk (Sajószentpéter, Sajóecseg, Miskolcz), hová a többség, részint a közelség, részint a jobb vonatkozlekedés mellett könnyebben elmehetne.

Értekezletünk e fontos kérdés felett — melytől gyűlésünk tömegesebb látogatottságát reméljük — most még nem határoz, hanem kitüzi ez indítványt legközelebbi gyűlésünkre, felkérve a tagokat ez indítvány felett való eszmélkedésre s tavaszi gyűlésünkön való tömegesebb megjelenésre.

13. Több tárgy nem lévén, elnökünk megköszöni a jelenlévők érdeklődését s
a gyűlést bezárja.

Kmf.

Szentmártoni Dániel,
értekezl. elnök.

Varga Imre,
értekezl. jegyző.

A jegyzőkönyv rövid tartalma.

1. Esperesi ima és a gondnoki megnyitó jegyzőkönyvbe vétetik.
2. Főszolgabírói végzés a közgyűlés megtartásáról.
3. Esperesi félévi jelentés felolvastatik.
4. Esperesi jelentés kinyomatása felőli intézkedés.
5. Távollevők igazolása.
6. Baksay Sándor dunamelléki ref. püspök érdemei megörökítettnek.
7. Némedy József dédesi volt lelkésről való kegyeletes megemlékezés.
8. Dr. Görgey Sándor kuriai bíró világi t.-bíróvá választatik.
9. László Sándor dédestapolcsányi lelkész megerősítése.
10. Szakaszbeli t.-bírák jelentése a nagybarczai lelkész beiktatásáról.
11. Lelkészerkekezleti jegyzőkönyv felolvastatik. (Belmissziói jelentés. Nyomtatványok.)
12. Tanügyi jelentés felolvastatik.
13. Kerületi képviselők kiküldettnek.
14. Tanítóegylet igazgató-választmányi ülés jegyzőkönyve felolvastatik. Balogi Lajos barczikai tanító hősi halála miatt a tanítói állás betöltetik.
15. A disznóshorváti egyház panaszára történt intézkedés.
16. Nagy Jenő indítványa a hadbavonult tanítóözvegyek segélyezése tárgyában
17. Beregszászy Ferenc szendrői lelkész panasza a segédlelkész elhelyezése tárgyában.
18. Segédlelkészek elhelyezésének kérdése.
19. Nagybarczai lelkész jelentése.
20. Jegyzőkönyvi pontok kiküldéséről határozat.
21. Egyházkerületi tavaszi jegyzőkönyvi pontokra (61., 64., 68., 69., 80.) való felhívás.
22. A dédesi állami iskola szerződése megerősítésre fölterjesztetik.
23. A bánhorváti egyház egy régi harangját felajánlja hadi célokra.
24. A nagyvisnyói egyház kölcsönügye visszaadatik pótlás végett.
25. A disznóshorváti behivatalnokok terménymegváltási ügye jóváhagyatik.
26. Ládbessenyői egyház rendkívüli egyházi adóügye jóváhagyatik.
27. A nekézseni lelkész panasza egyházi adók ügyében.
28. Segélykérvények.
29. Küldöttségi jelentés a bántapolcsányi egyház állapotáról.
30. Egyházlátogatói járások elosztása.
31. Dédesi gondnoki számadások ügye.

32. Alacsikai tanító ügye.
33. Időszaki tanácsban 1 hely betöltéséről való intézkedés.
34. A tavaszi közgyűlés felirata az egyetemes névtár ügyében.
35. Az egyházkerületi közgyűlés átírata a miskolczi felsőbb leányiskola segélyezése ügyében.
36. Jegyzőkönyv hitelesítése.

Bírósági ügyek.

- I. A nekézseni gondnok számadási ügye.
- II. Sajókápolnai behivatalnokok és az egyház közötti vitás ügy a termény értékelésre nézve.
- III. A ládbessenyői egyház és hivatalnokai közötti vitás ügy.
- IV. A disznóshorvái vitás ügy.

Függelék.

Lelkészerkezletli jegyzőkönyv.

